Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 29 сентябрь
ПАЙШАНБА
№ 223 (4.419).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ДАСТУРХОНИМИЗ ҚИШДА ҲАМ ЁЗДАГИДЕК ТЎКИН БЎЛСИН

Ўлкамизда беш йилликнинг учинчи йили кузи ўз ҳукмини ўтказмоқда. Пахта далаларида ҳосилни йиғиб-териб олиш тобора авжига чиқаяпти. Республикамиз деҳқонлари мамлакат экономикаси учун ниҳоятда зарур бўлган ана шу қимматбаҳо хом ашёни тайёрлаш давлат планини ёруғ юз билан адо этиш учун ҳамма имкониятларни ишга солмоқдалар.

Агросаноат комплексининг ҳамма соҳаларида қизғин дамлар ҳозир. Сабзавоткорлар, полизчилар, боғбонлар, картошкачиларнинг йил бўйи қилган меҳнатларига якун ясалмоқда. Чунки етиштирилган жамики неъмат йиғиб-териб олинаяпти. Деҳқонларимиз шаҳарлар, посёлкалар ҳамда район марказларининг аҳолисини қиш ва кўкламда ҳам витаминли маҳсулот билан таъминлаш айни шу кунлардаги фидокорона меҳнатга боғлиқлигини англаб туришибди. Шунинг учун ҳам аксарият областлар, районлар ва хўжаликларда етиштирилган жамики ноз-неъматни исроф қилмай, тезроқ йиғиб-териб олиш ҳамда қабул пунктларига топшириш чоралари кўрилаяпти.

Кеча редакцияга Самарқанд районидан телеграмма келди. «Самарқанд» аграр-саноат комбинати меҳнаткашлари, — дейилади унда, — давлатга сабзавот топшириш йиллик планини муддатидан олдин адо этдилар. Иттифоқ ва республика фондларига, қайта ишлаш корхоналари ва савдо ташкилотларига 156 минг тоннадан зиёд маҳсулот етказиб берилди. Ҳосилни йиғиб-териб олиш давом этмоқда. Комбинат ишчилари илгари олинган социалистик мажбуриятни қайта кўриб чиқиб, планга қўшимча 20 минг тонна сабзавот топширишга қарор қилдилар. «Самарқанд» аграр-саноат комбинати бош директори Вафоев, партия ташкилоти секретари Усмонов, касаба союз комитети раиси Багдасаров».

Бу телеграммани ўқигач, қувонмай бўладими. Коллектив тажрибаси экинлар парваришида илғор агротехникага амал қилиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг янги шаклларини қўллаш йўли билан юқори натижаларга эришиш мумкинлигини яққол исботлаб берди. Шуни айтиш кифояки, «Самарқанд» аграр-саноат комбинатининг бир ўзи бу йил Андижон ва Фарғона областларига нисбатан анчагина кўп сабзавот етиштириб, давлатга топширди. Ихтисослаштириш, пудратнинг барча шаклларини жорий этиш натижасида деҳқонлар ана шундай катта ютуқларни қўлга киритишлари мумкин.

Бироқ, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумида таъкидлаб ўтилганидек, республикада аҳоли жон бошига озиқ-овқат товарларини истеъмол қилиш ўсмаётганлиги у ёқда турсин, бир қатор кўрсаткичлар бўйича ҳатто пасайиб кетмоқда. Кўп йиллардан буён биз бир киши ҳисобига атиги 16 килограмм картошка, 138 килограмм сабзавот, 45 килограмм полиз маҳсулотлари, 75 килограмм мева ва узум етиштирмоқдамиз.

Бу йил республикамиз деҳқонлари учун шароит анча қулай келди. Далалар, боғларда ҳосил яхши бўлди. Ноз-неъмат тайёрлаш аввалги йиллардагига қараганда уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Ўзбекистонда сентябрь ойининг иккинчи ўн кунлиги охиригача қарийб 1,5 миллион тонна сабзавот тайёрланди. Бу планга нисбатан 72 процентни ташкил этади. Андижон, Фарғона, Самарқанд, Сурхондарё областларида 84—87 процент бажарилди. Наманган, Сурхондарё, Қашқадарё областларининг деҳқонлари картошка топшириш планини ошириб адо этдилар. Соҳибкорларнинг иши ҳам дуруст бораяпти. Узумдан мўл ҳосил етиштирилди, уни оммавий узиш ва давлатга топшириш давом этмоқда.

Шуни очиқ айтиш керакки, кўпчилик областлар, районлар ва хўжаликларда мева ва сабзавот етиштиришни кўпайтириш, маҳсулот сифатини яхшилаш учун мавжуд резерв ва имкониятлардан етарли даражада фойдаланилмаяпти. Боғбонлар ишига жиддий эътирозлар билдириш ўринлидир. Негаки, ҳўл мева топшириш плани бажарилмай қоладиган кўринади. Улар сентябрь ойининг иккинчи ўн кунлиги охирига қадар бор-йўғи 207,5 минг тонна мева тайёрладилар. Бу — планда белгиланганидан 154,5 минг тонна кам. Масалан, Самарқанд областида 19 минг тонна ўрнига 7,3 минг тонна, Қорақалпоғистон АССРда пландаги 7,5 минг тоннанинг ярмидан ҳам камроғи топширилди.

Айниқса автоном республиканинг мева ва сабзавот секторида ташвишли аҳвол рўй берди. Шуни айтиш кифояки, статистика маълумотларига қараганда 19 сентябрга қадар картошка тайёрлаш плани атиги 9 процент, сабзавот — 28, мева тайёрлаш 47 процент бажарилган, холос. Бундай оқсашга сабаб нима! Аҳволни ўнглаш йўллари борми! Ана шу саволларга маҳаллий партия, совет ва хўжалик органларининг раҳбарлари аниқ жавоб беришлари лозим. Негаки, Қорақалпоғистон меҳнаткашлари дастурхонидаги мева ва сабзавот республиканинг бошқа регионларидагига қараганда кам бўлмаслиги керак. Бунинг учун эса имкониятлар бор.

Ҳаммага маълумки, Ўзбекистон ўз интернационал бурчини адо этиб, Москва, Ленинградга, Сибирь ва Узоқ Шарқ шаҳарларига кўп миқдорда сабзавот, мева, узум, полиз маҳсулотлари етказиб бермоқда. Бу йил умумиттифоқ фондига 416 минг тонна ноз-неъмат топширилиши керак. Оператив маълумотларга қараганда, 26 сентябрга қадар 360 минг тонна витаминли маҳсулот жўнатилган, бинобарин, қовун-тарвуз ва сабзавот етказиб бериш плани ортиғи билан адо этилди, соҳибкорлар ҳам маррага яқинлашиб қолдилар. Аммо боғбонлар ҳақида бундай илиқ гапларни айтиш қийин. Улар яна 26 минг тонна ҳўл мева топширишлари зарур.

Қайта ишлаш корхоналари фаолиятида ҳамон кўпдан-кўп муаммолар бор. Республикадаги мавжуд қувватлар 1,5 миллион тонна мева, сабзавот ва узумни қайта ишлашга мўлжалланган, аммо улардан самарали фойдаланилаётгани йўқ. Консерва заводлари ва комбинатлари эҳтиёжи 60 процент қондирилаяпти, холос. Агар маҳсулот ассортиментини кўздан кечирадиган бўлсак, асосан томат-паста ва консерваланган помидордан нарига ўтилмаяпти. Бодринг, бақлажон, гармдори, патиссон ва бошқалар корхоналарга жуда оз миқдорда етказиб берилмоқда.

Мева ва сабзавотни қишга сақлаб қўйишдек муҳим ишда ҳам омилкорлик кўрсатиш зарур. Ёз неъматларини қанчалик кўп ва сифатли ғамласак, дастурхонимиз қиш ва кўклам фаслларида ноз-неъматга шунчалик сероб ва файзли бўлади. Республикада қишга жами 203 минг тоннадан зиёдроқ ҳўл мева, сабзавот, полиз маҳсулотларини сақлаб қўйиш планлаштирилган. Ҳозирча 36 минг тонна ғамланди, холос. У ҳам бўлса — асосан пиёз ва қовун-тарвуз.

Ҳозирги пайтда барча область агросаноат комитетларида мева ва сабзавотни қишга сақлаш ҳамда савдо тармоқларига етказиб бериш плани бор. Афсуски, топшириқ бирорта ҳам тармоқ бўйича бажарилгани йўқ. Объектив ва субъектив сабаблар кўп, албатта. Қайси бир раҳбар билан суҳбатлашманг, ҳал этилмаган муаммоларни қалаштириб ташлайди. Шуниси ҳам борки, қуруқ гап билан қорин тўймайди, халққа ҳўл мева ва сабзавот керак. Демак, баҳона излашга ўрин йўқ, кўндаланг турган масалаларни ҳал этиш, «дала-дўкон» конвейери узлуксиз ишлашини таъминлаш лозим. Бу соҳада Самарқанд, Фарғона, Наманганда яхши тажриба тўпланган. Ана шу областларда доимий магазинларда ҳам, вақтинча уюштирилган савдо нуқталарида ҳам витаминли маҳсулотларни сотиш кенг йўлга қўйилган, ярмаркалар уюштириш одат тусига кирган.

Бошқа шаҳарларда, айниқса, район марказларида бунга негадир эътибор беришмаяпти. Партия ва совет ташкилотлари, РАПОларнинг раҳбарлари савдо тармоқларига сабзавот етказиб бериш планларининг сўзсиз бажарилиши учун хўжалик ходимларига нисбатан талабчанлик қилишмаяпти. Колхозларнинг раислари, совхозларнинг директорлари биринчи навбатда умумиттифоқ фондига, қайта ишлаш корхоналарига маҳсулот топширишга интилаяптилар. Шундан кейингина савдога мол чиқарадилар. Бунинг сабаби шундаки, маҳсулот етказиб бериш плани бажарилса, мукофот олишади. Консерва заводларига эса мол топшираётганда уни саралаб ўтиришга ҳожат йўқ, сифат ҳақида эса қайғурмаса ҳам бўлади. Бошқача айтганда, топширасан-у пулини санаб олаверасан. Консерва заводида ҳам, савдода ҳам сабзавотнинг нархи бир хил. Шундай бўлгандан кейин осон йўл тутилади-да. Аммо одамлар ҳақида ким қайғуради! Хўжаликларни моддий манфаатдор қилиш учун, эҳтимол, аҳолига сотиладиган мол нархини пича кўтариш керакдир. Ўшанда колхоз ва совхозлар халққа кўпроқ сифатли маҳсулот сотишдан наф кўрган бўлармидилар.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги резолюциясида айтилганидек: «Аввало, мамлакатнинг озиқ-овқат таъминотини анча яхшилашга эришиш керак. Бу жуда катта социал-сиёсий масаладир».

Шундай экан, бу вазифани ялписига киришган ҳолда ҳал этиш зарур. Витаминли маҳсулот етиштиришни тинмай кўпайтириб бориш, сифатини яхшилашга эришиш партия комитетлари, халқ депутатлари Советлар ижроия комитетлари, хўжалик органлари, колхоз ва совхозлар, қайта ишлаш корхоналари ва тайёрлаш ташкилотлари раҳбарларининг, барча боғбонлар, соҳибкорлар, сабзавоткорларнинг шон-шараф ишидир.

Сирдарё области хўжаликларида кўпмингкилограммчилар ҳаракати тобора кенг қулоч ёймоқда. Қундузой Олимжонова (1-сурат) Пахтакор районидаги «Самарқанд» совхозида меҳнат қилади. Мавсумда 7 тонналик хирмон уйишга аҳд этган бу чевар ҳар куни 120—130 килограммдан дурдона термоқда. Октябрь районидаги Ҳамза номли совхознинг теримчиси Мавлудахон Исмоилова (2-сурат) ҳам беллашувда бўш келмаяпти. У хирмонга кунига 100—110 килограммдан оқ олтин тўкаётир.

К. ЖЎРАҚУЛОВ фотолари.

ХИРМОНГА БАРАКА!

Пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 28 сентябрга бўлган МАЪЛУМОТ
(Планга нисбатан процент)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
Хоразм	2,96	61,72	2,46	32,37
Қашқадарё	2,99	44,23	3,00	33,96
Фарғона	2,46	36,30	1,62	10,03
Наманган	2,78	34,00	2,50	16,08
ҚҚАССР	3,26	32,98	3,64	27,26
Андижон	1,85	32,88	1,24	7,87
Сурхондарё	3,03	32,76	4,50	31,19
Тошкент	5,19	32,54	6,15	27,83
Бухоро	2,80	28,28	2,50	10,24
Сирдарё	3,05	16,19	3,66	16,04
Самарқанд	1,71	12,69	1,11	4,10
Республика бўйича:	2,84	31,56	2,96	19,17
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Наманган	2,00	46,60	—	—
Сурхондарё	3,54	35,64	7,66	47,34
Қашқадарё	2,57	24,78	4,05	24,33
Самарқанд	1,56	21,06	0,23	0,23
Бухоро	0,23	4,20	—	—
Республика бўйича:	3,06	30,85	6,08	37,31

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

М. С. Горбачев 27 сентябрь куни амалий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган ЛХРП Марказий Комитетининг Бош секретари, Лаос Халқ Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси К. Фомвихан билан учрашди.

М. С. Горбачев мамлакатдаги вазият тўғрисида гапириб, қуйидагиларни таъкидлади: эндиликда бизда партия, давлат, экономика, социал ва маданий соҳани, халқаро фаолиятни ўз ичига олувчи қайта қуриш сиёсати бор. Гап юзаки, пардоз берувчи тадбирлар тўғрисида эмас, балки мамлакатимизда социализмнинг имкониятларини тўла рўёбга чиқаришга қаратилган революцион ўзгартишлар тўғрисида бормоқда. Ҳозирги вақтда энг муҳими — олдимизда турган барча катта вазифалар қайта қуриш, бу ижодий жараёнга бутун халқнинг ва ҳар бир совет кишисининг актив қўшилиши орқалигина муваффақиятли ҳал этилиши мумкинлигини англаб олишга эришишдан иборат.

К. Фомвихан Совет Иттифоқидаги қайта қуришнинг халқаро аҳамиятини таъкидлаб, қайта қуриш тажрибасидан Лаос халқ революцион партияси ўз мамлакатининг шароитларини ҳисобга олган ҳолда фойдаланаётганлигини айтди. Партиянинг IV съездида белгилаб берилган унинг стратегияси ва тактикаси янги иқтисодий сиёсатнинг ленинча ғояларига асосланган. Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва халқ турмушини яхшилаш учун мамлакатдаги мавжуд барча хўжалик укладларидан фойдаланиш вазифаси қўйилмоқда. Бунда қишлоқ хўжалигида оила пудратини кенг жорий этиш, ерни деҳқонларга узоқ муддатга ижарага бериш, кооперативлар ўртасида шартномавий муносабатларни ўрнатиш, саноат корхоналарини хўжалик ҳисобига ўтказиш, молия системасини қайта ташкил этиш муҳим роль ўйнайди. Дастлабки тажриба янги сиёсатнинг самарали эканлигини кўрсатди — ялпи маҳсулотнинг ўсиш суръатлари, меҳнат унумдорлиги, иш ҳақи ва корхоналарнинг фойдаси анча ортди. Ислоҳот билан бир вақтда, деди К. Фомвихан, биз катта тарбиявий ишларни олиб бормоқдамиз, одамларда янгича тафаккурни тарбиялашга ҳаракат қилмоқдамиз.

М. С. Горбачев суҳбатдошининг гапларини диққат билан тинглаб, мамлакатларимиздаги шароит турлича бўлса ҳам, изланиш бир йўналишда — мулк муносабатларини қандай қилиб демократиялаш, инсонни ҳақиқий хўжайинга айлантириш, сиёсий соҳада, ижтимоий муносабатлар соҳасида унинг қобилиятларини рўёбга чиқариш йўлидан бораётганлигини таъкидлади.

Суҳбатдошлар икки партия ва мамлакат ўртасидаги ҳамкорликнинг аҳволи тўғрисида фикрлашиб олиб, бу соҳада сўнгги пайтда қилинган ишлардан мамнуният изҳор этдилар. Шу билан бирга Совет Иттифоқида қайта қуриш ҳамда Лаосда хўжалик механизмини ислоҳ қилиш, иккала мамлакат халқлари манфаатлари йўлида иқтисодий ҳамкорлик самарадорлигини ошириш учун янги имкониятлар очиб бераётганлиги таъкидланди.

Халқаро масалаларни муҳокама қилиш чоғида Осиё-Тинч океани регионидаги вазиятга алоҳида эътибор берилди. К. Фомвихан Красноярскда баён қилиб берилган янги совет таклифларига Осиё-Тинч океани регионида тинчлик ва хавфсизлик юзасидан Владивостокда баён қилинган программанинг узвий давоми ва ривожлантирилиши, деб юксак баҳо берди. Бу таклифларни Лаос қўллаб-қувватлайди ва уларни амалга оширишга ўз ҳиссасини қўшади.

М. С. Горбачев Жанубий-Шарқий Осиёни ядро қуролидан холи бўлган тинчлик ва ҳамкорлик зонасига айлантириш юзасидан етти моддадан иборат Лаос олға сурган ташаббусларини, Таиланд билан муносабатларни яхшилаш, регионидаги бошқа давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантириш юзасидан Лаос Халқ Демократик Республикаси амалга ошираётган тадбирларни табриклади.

Суҳбатдошлар миллий тотувлик асосида Кампучия муаммосини сиёсий бартараф этиш йўлларини излашдаги ижобий силжишларни қайд этдилар. Жакартадаги норасмий учрашув бу йўлдаги муҳим қадам бўлди. Совет Иттифоқи билан Лаос Кампучия теварагидаги аҳволни тезроқ ва адолатли нормаллаштиришга ҳар томонлама кўмаклашишга тайёрдирлар.

Самимий, ўртоқларча вазиятда ўтган учрашувда КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев ҳозир бўлди.

• • •

Катта Кремль саройида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети номидан К. Фомвихан шарафига нонушта зиёфат берилди.

Меҳмон билан бирга унинг сафарида ҳамроҳлик қилаётган Лаос партия ва давлат арбоблари ҳозир бўлдилар.

Совет томонидан М. С. Горбачев, А. А. Громико, Н. И. Рижков, В. И. Воротников, М. С. Соломенцев, Н. В. Тализин, В. А. Медведев ўртоқлар, бошқа расмий кишилар бор эдилар.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган зиёфат вақтида М. С. Горбачев билан К. Фомвихан ўртоқлар нутқ сўзладилар. Нутқлар қарсаклар билан кутиб олинди. Олий даражадаги янги учрашув натижасида иккала мамлакат ўртасидаги анъанавий дўстона муносабатлар яна ҳам мустаҳкамроқ бўлиб қолиши, Совет—Лаос ҳамкорлигининг ривожланишига эса янги омил бағишланганлиги қайд этиб ўтилди.

Шу куни К. Фомвихан В. И. Ленин мавзолейини зиёрат қилиб гулчамбар қўйди. Кремль девори ёнидаги Номаълум солдат қабрига ҳам гулчамбар қўйилди. Меҳмонга КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев ва бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилдилар.

(ТАСС).

ҚАРДОШЛАРЧА ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАБ

ГДРнинг Совет Иттифоқи пойтахтидаги кўргазмаси — ҳамиша байрам. Бу — ҳозирги кунга диққат билан назар солиш ва келажакка нигоҳ ташлаш имконини берадиган қардош мамлакат ютуқларининг кўригидир. Бу — икки партия, мамлакат ва халқ ўртасидаги самарали муносабатларнинг ишончли далили, уларнинг ижодий алоқаларида янги имкониятларни очиш ҳамдир.

ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари, ГДР Давлат Кенгашининг раиси Э. Хонеккер билан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 28 сентябрь куни СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида ташкил этилган экспозиция билан танишдилар.

Кўргазмага В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Н. И. Рижков, Н. И. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, А. Н. Яковлев, В. И. Долгих, Ю. Д. Маслюков, Н. В. Тализин, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, И. В. Капитонов ўртоқлар, бошқа расмий кишилар келдилар.

Кўргазмада Э. Хонеккерга ҳамроҳ бўлган Г. Миттаг, О. Фишер, бошқа кишилар ҳам ҳозир бўлдилар.

Экспозиция кўздан кечирилди, унинг бўлимлари ГДР халқ хўжалиги ҳамма соҳаларининг ривожланишини, социал сиёсат соҳасидаги тараққиётни акс эттиради. ГДРнинг 150 комбинати ва 38 савдо корхонаси бу ерда Германия Бирлашган социалисти партияси раҳбарлигида эришилган халқ меҳнатининг хилма-хил натижаларини намойиш қилмоқда. Кўргазма қардош мамлакатда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришдан тортиб, энг илғор технологияларни, микроэлектроника, космик техника, материалларнинг янги турларини яратишгача — халқ хўжалигининг энг муҳим муаммолари қандай ҳал этилаётганлиги ҳақида комплекс тасаввур беради. Ҳисоблаш воситалари, мураккаб технология жараёнларини бошқаришнинг энг янги системалари хилма-хилдир.

ГДР миллий кўргазмаси юксак иқтисодий самарали энг юқори техник натижаларга интилишни акс эттиради, фан ва техникани ривожлантиришнинг истиқболли йўналишларини яққол кўрсатади. Кўпгина экспонатлар—СССР билан ГДР меҳнат коллективлари, олимлари, мутахассислари ва ишчилари бевосита ҳамдўстлигининг натижасидир. Турли битимлар, аҳдномалар ва шартномалар базасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик ривожланиб бормоқда, бирлик ва жипслик туйғуси мустаҳкамланмоқда.

Кўргазмани кўздан кечириш чоғида Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикаси илмий-техникавий ва иқтисодий ҳамкорлигининг сифат жиҳатдан янги даражаси тўғрисида, қардош мамлакатлар фан-техника тараққиётининг устун йўналишларидаги ҳаракатини жадаллаштирадиган социалистик иқтисодий интеграциянинг муҳим роли тўғрисида гаплашилди.

(ТАСС).

ТЕРИМ СУРЪАТИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Қўриқ Оқолтин районида район партия комитетлари биринчи секретарлари, совет ва хўжалик органлари, партия ташкилотлари, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг зонал кенгаши бўлди. Терим суръатлари ҳамда пахта тайёрлашни кескин жадаллаштириш, теримчиларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилаш, «оқ олтин мавсуми» муваффақиятини ҳар томонлама таъминлаш масалалари муҳокама қилинди. Озуқа экинларини, сабзавот, полиз экинларини, мева ва узумни йиғиштириб олиш ва тайёрлашни тезроқ тугаллаш зарурлиги билан боғлиқ масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Клепиков ва Жиззах область ижроия комитетининг раиси А. Ш. Ҳабибуллаев ахборот бердилар. Кенгашда қатнашган район раҳбарларининг ахборотлари тингланди.

Бирлаштирилган Сирдарё области қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш учун катта потенциал имкониятларга эга эканлиги таъкидланди. Жумладан, бу йил областда 700 минг тоннадан кўпроқ пахта, кўп миқдорда бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрланиши мумкин.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ЮБИЛЕЙ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Тошкентда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов раислигида Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш юбилей комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссия шоир юбилейи муносабати билан олиб борилаётган ишлар ҳақида — Қўқон ва Шоҳимардонда Ҳамза музейларининг қурилиши, Қўқондаги шоир туғилган уйининг тикланиши, бошқа бир қатор объектларнинг бунёд этилиши ҳақида хабардор қилинди. Бу ишлар муддатида туғалланиши ва энг юксак савияда амалга оширилиши учун барча зарур нарсалар билан тўла таъминлаш масалалари муҳокама қилинди.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг қарори билан союз правлениесининг биринчи секретари В. Карпов бошчилигида Ҳамза юбилейини ўтказиш Бутуниттифоқ комиссияси тузилди. Москвада, Союзлар уйининг колонна залида юбилейга бағишланган кеча ўтказиш мўлжалланмоқда.

Комиссия Ҳамзанинг 100 йиллигига бағишланган бошқа тадбирлар ҳақидаги хабарларни тинглади. Чунончи, Ҳамза номли академик драма театри «Бой ила хизматчи» пьесасининг янги постановкасини тайёрламоқда. Бу спектакль Москвада, Халқлар дўстлиги театрида ҳам кўрсатилади. Қўқонда театр фестивали бўлади. Фестивалга турли саҳна коллективлари Ҳамза асарлари асосида тайёрланган спектаклларини тақдим этадилар.

Ҳозир Ҳамза асарлари беш томли академик нашрининг биринчи китоби босмадан чиқди. Бошқа юбилей нашрлари ҳам ўзбек, рус, қорақалпоқ тилларида кўп минг нусхада чиқарилади. Шоир тўпламларининг бирига унинг Совет Иттифоқининг 15 та қардош республикаси халқлари тилларига таржима қилинган асарлари киради.

Республика кинематографиячилари юбилейга тайёргарликни авж олдириб юбордилар. Ҳозирнинг ўзида Ҳамзага бағишланган 5 та ҳужжатли фильм тикланди. «Бой ила хизматчи» ва СССР халқ артисти Олим Хўжаев бош ролни ижро этган «Ҳамза» бадиий лентасини тиклаш юзасидан иш олиб борилмоқда. «Майсаранинг иши» янги фильмини суратга олиш тугалланмоқда.

Комиссия ўз составига қисман ўзгаришлар киритди. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари О. Ёқубов комиссия раисининг ўринбосари, «Совет Ўзбекистони» газетасининг редактори Л. П. Қаюмов комиссия секретари қилиб тасдиқланди.

Мажлис чоғида Ҳамза туғилган куннинг 100 йиллиги ташкилий ва ғоявий жиҳатдан ғоят юксак савияда ўтказилиши лозимлиги таъкидланди. Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий фақат ўзбек совет адабиётининг асосчиси эмас, унинг бутун кўп миллатли совет адабиётига қўшган ҳиссаси беқиёсдир ва ажойиб шоир, драматург, публицист хотирасини муносиб баҳолаш зарур.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲИСОБОТ ВА САЙЛОВЛАР

ДИЛДАН АЙТИЛГАНИ ЯХШИ

— Хўжалигимиз ташкил этилганига ўн йил бўлди. Аммо ҳамон қолоқликдан чиқа олмаяпмиз. Турғунлик пайтидаги иллатларни зўр бериб танқид қилаяпмиз-у қайта қуриш даврида тузукроқ силжишга эришилмаяпти. Гап шундаки, баъзилар шароит оғирлигини рўкач қилиб, лозим даражада омилкорлик, қатъиятлик кўрсатмаяптилар. Партия комитети коммунистлар етакчилигини, топширилган иш учун масъулиятини кучайтириш ўрнига келишувчанлик йўлини тутаяпти.

3-бўлим бошқарувчиси Ҳамза Исоқов барчанинг кўнглидаги гапни ўртага ташлади.

— Иш талаб қилишдан аввал меҳнаткаш учун шарт-шароит яратиб бериш зарур. Партия ташкилоти нафақат дала шийпонидаги аҳвол, балки бевосита ҳар бир оиладаги шароит ҳақида бош қотириши керак.

Партия комитетининг ташаббуси, коммунистларнинг фаол иштироки туфайли кейинги уч йил ичида совхоз маркази таниб бўлмас даражада ўзгарди. Типовой мактаб, болалар боғчаси, савдо маркази, маиший хизмат кўрсатиш уйи, ҳаммом ишга туширилди. Ичимли сув келтирилди. Хонадонлар табиий газ билан таъминланди. Аммо чўл тафтига бардош бериб тер тўкаётган меҳнаткаш турмуши яхшиланиши учун аввало совхоз экономикаси тикланиши зарур.

Оқолтин районидаги Абдалин номли совхоз чўлқуварлари қўшни хўжаликлардаги ҳамкасбларидан кам тер тўкишмаяпти. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмонлигидан ерости тузлари йилдан йилга кўпайиб кетмоқда. Чўлқуварлар вазиятдан чиқиш учун оғир қиш шароитида ҳам қайта-қайта яхоб бераяптилар.

Совхоз партия комитетининг секретари Норбой Жайнақовнинг ҳисобот докладида мавжуд аҳвол батафсил қамраб олинган бўлишига қарамай, йиғилиш иштирокчиларини қаноатлантирмади. Шундай бўлиши — бир неча йилдан бери кун тартибидан тушмай келаётган бош масала қизғин муҳокама этилиши табиий.

Инсоф юзасидан айтилганда, партия комитети ёмон ишламади. Демократия ва ошкоралик ташкилот фаолиятига дадил кириб борди. Вазиятни бўяб кўрсатиш, долзарб масалаларни четлаб ўтиш, камчиликларни хаспўслашга барҳам берилаяпти. Аммо йиллар давомида кўплаб муаммолар ечимига коммунистлар тўлиқ сафарбар этилмаяпти.

— Докладда ҳисобот даврида 123 та масала муҳокама этилгани, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилингани гапирилди, — деди ўз нутқида бош бухгалтер ўринбосари Абдураҳмон Ҳолиқов. — Бу яхши. Аммо уларнинг қанчаси ижро этилгани айтилмади. Гап нечта қарор қабул қилинганида эмас, балки унинг қандай бажарилганида.

Коммунист сўзига қўшилмай илож йўқ. Ҳисобот даври йиғилишларининг 32 тасида идеология масалалари кўриб чиқилди. Шунга қарамай ҳанузгача ғоявий-сиёсий ишлар, иқтисодий ўқув талаб даражасида эмас. Машғулотлар кўпинча номига, ҳисобот учунгина ўтказилади. Кўргазмали агитация ночор аҳволда. Деворий газета, «Чақмоқ», «Комсомол прожектори» варақалари таъсирчанлиги сезилмаяпти.

— Биз бутун айбни секретарга юклаб тўғри қилаяпмизми? Коммунист сифатида қайта қуриш ишига қанчалик ҳисса қўшаяпмиз? Партия ва жамоат топшириқларини қандай бажараяпмиз?

Шахсан мен ўз ишимдан қаноат ҳосил этмаяпман. Йиғилишларда яхши қарорлар қабул қиламиз. Уни амалга оширишга астойдил киришамиз. Аммо бирор тўсиқ пайдо бўлса ёки ишимиз самараси тезда кўзга кўринмаса, қўл силтаб кетаверамиз. Шу ўринда бир мисол келтирмоқчиман. Халқ контроли группасининг раиси сифатида сут-товар фермаси фаолиятини текширишга бош бўлдим. Жуда кўп камчиликлар аниқланди. Уларни муҳокама этиб, тегишли қарор қабул қилдик. Муддати етгач, яна бир карра назоратдан ўтказдик. Афсуски, бирон-бир янгилик юз бермабди. Партком, дирекцияни аҳволдан хабардор этдим. Шу билан ўз вазифамни бажаргандек хотиржам бўлдим. Мен тўғри иш қилдимми? Йўқ, албатта. Демак, турғунлик йиллари иллатларидан батамом қутула олмабмиз.

Совхоз кадрлар бўлими бошлиғи, коммунист Валентин Ким сўзи йиғилишни янада жонлантириб юборди. Нотиқлар комитет ишини баҳолаш билан бирга шахсий фаолиятлари ҳақида ҳам ҳисоб бердилар.

— Хўжаликда иккинчи даражали юмуш бўлмайди, — дея сўз бошлади электр назоратчиси Санобар Овчиева. — Докладда инсон омили ҳақида жуда яхши гаплар айтилди. Янги уйлар қурилиши, амбулатория, поликлиникаларнинг ишга туширилганини таъкидлаш зарур. Бироқ ишдан кейин маданий ҳордиқ чиқарадиган жой йўқ. Совхозимизда ёшлар кўп. Табиийки, улар баракали меҳнатдан сўнг мазмунли ҳордиқ чиқаришни хоҳлашади. Неча марталаб айтилаётганига қарамай, бу масала ижобий ҳал этилмаяпти. Меҳнаткашларни рағбатлантириш ҳам яхши йўлга қўйилмаган.

Партиявий интизом ҳақида алоҳида сўз юритилди. Баъзи коммунистларнинг ҳатто аъзолик бадалларини ўз вақтида тўламаслиги таъкидлаб ўтилди. Бу партия комитетининг коммунистлар билан яккама-якка ишлашда изчилликка эришолмаётганини кўрсатади. Тўғри, коммунистлар жанговарлик кўригининг биринчи босқичида нохуш кўринишларга қаттиқ зарба берилди. Султон Шерназаров, Эргаш Сангиров каби масъулиятсиз коммунистларга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди. Аммо партия ветерани, пенсионер Ёдгор Холбоев сўзи билан айтганда, бу жазо камлик қилади. Муқаддас номни оқлай билмаганларга орамизда ўрин йўқ.

— Партия ташкилоти, коммунистларимиз ишида сезиларли жонланиш бор, — деди сўз олган совхоз директори Жўрақул Тўхтаев. — Айниқса жорий йилда меҳнаткашлар ўртасида катта тушунтириш ишлари олиб борилди. Эрта баҳордан ҳамма жон куйдириб меҳнат қилди. Шароит оғир бўлишига қарамай ғўза чопиғига ёрдамчи жалб этмадик, фақат шу ҳисобдан 387 минг сўм тежашга эришдик. Энг муҳими — одамларда ўзларига ишонч ортди. Агар 1987 йилда бор-йўғи 4 та звено пудрат усулида ишлаган бўлса, жорий йилда барча звенолар янгичасига меҳнат қилишаяпти. Натижада давлатга пилла, гўшт, сабзавот ва полиз маҳсулотлари сотиш планлари ортиғи билан бажарилди. Хашак жамғариш, силос бостириш мўлжалдагидан анча ортиқча бўлди. Асосий тармоғимиз— пахтачиликдаги натижаларимиз ёмон эмас. Ҳозиргача биринчи сортга пахта сотиш планини ошириб бажардик. Бундай муваффақиятга биринчи марта эришдик. Далаларда терим қизғин давом этаяпти. Шубҳа йўқ, зиммадаги план бажарилади.

Лекин докладда айтилганидек, планларимиз нореал. Уларни катта машаққатлар, сарф-харажатлар эвазига бажараяпмиз. Шу боис партия комитети юқори органларга мурожаат этиб, планлаштириш адолатли бўлишини қатъий талаб этиши зарур.

Директор ҳақ гапни айтди. Катта харажатлар эвазига бажарилган пландан ҳеч қандай наф йўқ. Бундан чўлқуварлар турмуши яхши бўлиб қолмайди. Афсуски, Сирдарё область партия комитети чўлқуварларнинг ҳақли эътирозларини инобатга олмаяпти. Уйлаймизки, коммунистлар талаби ерда қолмайди. Чунки совхоз келаси йилдан хўжалик ҳисобига ўтиши, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаши лозим.

Йиғилишда 14 та коммунист сўзга чиқди. Аммо бошқалар ҳам йиғилишни бефарқ кузатиб ўтиришгани йўқ. Докладчига, музокарада сўзга чиққанларга кўплаб ёзма ва оғзаки саволлар берилди.

Ҳисобот-сайлов йиғилиши юксак талабчанлик, активлик вазиятида ўтди. Коммунистлар партия комитети оммавий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ишларни янги поғонага кўтариш, йиғим-теримда ялпи сафарбарликни таъминлаш юзасидан аниқ тадбирларни амалга ошириши лозимлигини таъкидладилар.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

Озиқ—овқат программаси бўғинлари

БЎЗҚАЛЪА ҚОВУНИ

Улар Девонкўл массивини узоқ кездилар. Ҳаво ҳийла совуқ, изғирин эсиб турсада, иккаласи ҳам жиққа терга ботди. Колхоз раислигидан бўшаб, 3—4 кундан буён уйда диққинафас бўлиб юрган Матвафо аканинг елкасидан тоғ ағдарилгандай енгил тортиб, кайфияти кўтарилди. Унинг кўзлари чақнаб, қадамлари дадиллашди. У оқвош, ёнтоқ ўсиб ётган массивга ажиб бир ҳайрат ва ҳавас-ла тикиларкан, ўрнига раис қилиб сайланган Хўжамурод Сафарниёзовга ўгирилди.

— Хўжамурод, шу ерга чайла тикиб, деҳқончилик қиламан.

— Экин бўлармикан?

— Бўлади. Айниқса қовун зўр бўлади. Бу ерларни кўз остимга олганимга анча бўлган. Лекин начора, колхознинг омочи оғир: бир томонда пахта, бир тарафда чорва. Хуллас, қўл тегмади, — деди Матвафо ака маъюс тортиб.

Эртасига Матвафо Юсупов Бўзқалъадан ўзи билан босмачиларни ҳайдаб колхоз тузган қарияларни бошлаб Девонкўлга келди. Қишлоқчилик, элга гап оралади: биров раис тўқликка шўхлик қилаяпти деса, биров оқсоқол ерни соғинибди-да, деди. Эл эл-да, шу пайтгача унинг оғзига ким элак тутибди-ки, Матвафо тутсин. У миқ этмай жон-жаҳди билан ишлар, ер ҳайдаб, чўл ўзлаштираётган тракторчиларнинг олдидан бир зум нарига кетмасди.

Плуг тишлари орасида тупроқ тўлқинланади. Матвафо қўлида линейка, тиззадан тупроққа ботиб шудгор чуқурлигини ўлчайди. Тушга яқин дала бошига ёшликдан ёқалашиб ўсган дўсти Жуманиёз Иброҳимов келди.

— Чайлага кир, чой ич. Шу юришинг бўлса, баҳорга ҳам етмайсан.

— Етаман, албатта етаман. Отда юриб ердан узоқлашиб кетибман. — У қўлига бир ҳовуч тупроқ олиб, ҳидлади: — Ҳидингдан ўргилай, она ер! Чўпни тиқ, чинор бўлмаса номимни бошқа қўяман. Ҳа, бу ерларда хосият кўп. Ахир Октябрь канали бор бойлигини шу ерга келтириб ташлайди. Девонкўл — каналнинг оёғи. Шу боисдан тупроқнинг нами юзида. Мана кўрасан, бир томчи сувсиз қовун етиштирамиз.

Довруғли деҳқон, халқ селекционери Матвафо Юсуповнинг айтгани бўлди. Бўзқалъаликлар неча йиллардан буён пайкалларни суғормасдан тилими тилни ёрар ширин-шакар қовун етиштириб келмоқдалар. Аслида Хоразм қовунининг довруғини Бўзқалъа деҳқонлари оламга ёйдилар.

Матвафо Юсупов бошлиқ бригада полизчилари Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида бир неча бор иштирок этиб, энг юксак мукофотлар билан тақдирландилар. Шуниси қувончлики, Бўзқалъа далаларида етиштирилган қовунлар узоқ сақланади. Қишлоқдагилар ҳар йили баҳорда қовунни пайкал бошида сўйиб, уруғини ўз намига экадилар. Кимки қовунни экишгача сақлай олмаса қишлоқда яхши деҳқон саналмайди.

Матвафо Юсупов бошлиқ қариялар бригадасининг кўпчилик аъзоларидан ҳамқишлоқларига ёдгорлик бўлиб улкан боғ ва ҳосилдор полиз майдонлари қолди. Бўзқалъаликлар чўлқувар чоллар хотирасини ҳурмат билан эслайдилар. Ҳар йили қовун пишиғида боғда улар хотирасига қовун сайли ўтказилади. Сайилда фақат қовунларнинг ширинлиги тўғрисида эмас, балки уларнинг навлари ҳақида ҳам фикр юритадилар. Колхозчилар полизчилик бригадаси бошлиғини ҳам ўзлари сайлайдилар. Девонкўл массивида суяги қотган Мадамин Солаев бригадир қилиб сайланди. У Матвафо Юсуповнинг сафдоши, таниқли қовунчи Жумабой ота Солаевнинг ўғли.

— Халқ мисоли тоғ, суянсанг бахт топасан. Ҳамиша эл билан бўл, — дейди отаси Мадаминга.

Ёш бригадир эл ишончини оқлади. Мана уч йилдирки, Урганч районидаги «Ленинизм» колхози полизчилари давлатга қовун сотиш йиллик планларини ошириб бажаришмоқда. Далалардан 1,5 минг тонна ширин-шакар қовун йиғиштириб олинаяпти. Қовунларнинг ярмидан кўпи мамлакатимизнинг марказий шаҳарларига жўнатилмоқда.

Мадамин — изланувчан йигит. У Хоразм қовунларининг йўқолиб бораётган бирқанча навларини қайта тиклади. Ҳозир далаларда 30 дан зиёд навдаги қовунлар ғарқ пишди. Улар орасида оламга машҳур Хоразм гурваги, Хива бешаги жийдаяпроқ, оқноввот, қариқиз, кўкча, гулоби сингари ноёб навлар бор.

Қовунчилар билан суҳбатлашсангиз, улар уруғ етиштириш сингари ғоят муҳим ишнинг ўз ҳолига ташлаб қўйилгани ҳақида куйиниб гапирадилар. Уруғчиликка ихтисослашган хўжаликлар эса бу борада дуруст фаолият кўрсатмаяптилар. Натижада қовунлар нави айниб бораяпти.

Бўзқалъаликлар эса мана икки йилдирки, қовун уруғини ўзлари тайёрламоқдалар. Пайкалларда яхши пишиб етилган, сараланган ширин-шакар қовунлардангина уруғ олинаяпти. Фақат шу ҳисобга ҳар йили колхознинг 20 минг сўм маблағи тежалмоқда.

Уруғи олинган қовуннинг мағзи эса қуритиш цехида қоқи қилинаяпти. Шунингдек цехда қовундан ташқари олма ва бошқа мевалар ҳам қуритилмоқда. Қишлоқ хўжалиги машиналарининг эскирган деталларидан тайёрланган ушбу агрегатларни ясашга 800 сўм сарфланди. Колхоз бош инженери Матқурбон Матёқубов ихтиро қилган бу агрегат ёрдамида бир соатда 30 тоннагача мева қуритиш мумкин. Цех ходимлари қўшни хўжаликлардан ҳам арзон баҳода мева сотиб олиб қуритишмоқда.

Мадамин Солаев билан полиз айланамиз. Ғарқ пишган қовунларнинг муаттар ҳиди димоққа урилади.

— Бу йил минерал ўғитларни кам қўлладик, — дейди бригадир пайкалларга завқ билан тикилиб. — Ҳамма далалар оилавий звеноларга бўлиб берилди. Айниқса Рўзимат Болтаев, Я[...]гибой Наврўзов, Карим О[...]ламовлар бошлиқ оилавий звеноларга бириктилган пайкаллардаги қовунлар ширинлиги билан ажралиб туради.

Ҳ. РАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

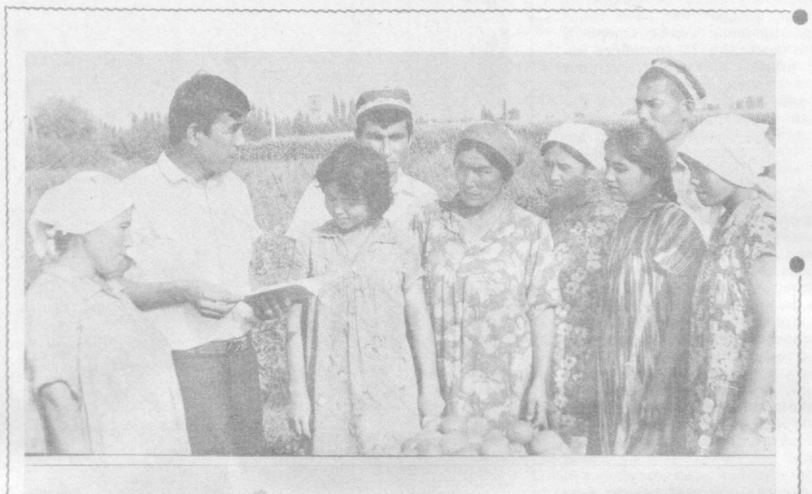

Избоскан районидаги «Партия XX съезди» колхозида жорий йилда кечки сабзавот экинларидан мўл ҳосил етиштирилди. Айни кунларда уни йиғиштириб олиш жадал бормоқда. Бу ишда 2-бригада аъзолари алоҳида ўрнак кўрсатишаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Колхоз партия комитетининг секретари Инобиддин Отақўзиев илғор бригада сабзавоткорлари билан суҳбатлашмоқда. 2. Помидор териш пайти.

Б. АЛИМОВ фотолари.

Совет турмуш тарзи

Учқудуқда тўй

Учқудуқни эндиликда фақат республикадагина эмас, балки иттифоқда ҳам билишади. «Три колодца» —«Учқудуқ» ашуласи Москва радиоси тўлқинларидан тез-тез янграб туриши бунга гувоҳ.

Учқудуқни тўла тасаввур қилиш учун эртаклардаги Боғи Эрамни эслаш кифоя. Ҳозирги Учқудуқни эса халқ афсоналарининг рўёга айланган дейиш мумкин.

Қизилқум бағрига тасмадек ўралган асфальт йўл бўйлаб 300 чақирим йўл юрилгач, тўсатдан боғ-бўстонларга бурканган ажойиб масканга дуч келасиз. Бу — Учқудуқ. Барханлар бағрида қад кўтарган замонавий шаҳарда кончилар, чорвадорлар истиқомат қилишади. Аҳолиси — кўпмиллатли. Ўзбек, қозоқ, рус, озарбайжон, татар ва бошқалар қўлни қўлга бериб, социалистик бунёдкорлик йўлида фаолият кўрсатмоқдалар. Аҳолининг кўпмиллатлилиги кўчаларда сайр этиб юрган кишиларнинг уст-бошларида, афишалардаги ёзувлардагина эмас, балки уларнинг урф-одатларида, маърака-ю расм-русумларида ҳам яққол намоён бўлмоқда

Хизмат тақозоси билан Учқудуққа ташриф буюриб, тўйлардан бирида иштирок этишга тўғри келди. Ногаҳонда учратиб қолган эски танишим ўғил уйлантириш тўйига таклиф этди.

Тўй соҳиби Усмон Раҳмонов асли хатирчилик, математика ўқитувчиси. 1972 йилда қариндошлариникига меҳмон бўлиб келганда, ҳангомалардан бирида шаҳардаги Лермонтов номли 15-ўрта мактаб директори Людмила Васильевна Говрухина уни ишга таклиф этади. Ўзбек группаларида математика ўқитувчисининг ўрни бўш эканлигини билган меҳмонга бу таклиф маъқул тушди. Шу-шу, ҳикоямиз қаҳрамони учқудуқлик бўлиб қолди. Ўзи математикадан, хотини Шодмоной опа бошланғич синфларда дарс бера бошлади. 1982 йилда қарилик пенсиясига чиқди. Усмон аканинг ўзи эса шу йил май ойидан бошлаб кексалик гаштини сурмоқда.

Ниҳоят, биз тўй даврасидамиз. Шаҳарнинг 5-кварталидаги уйлардан бири олдидаги Ильич чироқларидан чароғон майдон тантанавор безатилган. Келин ва куёвнинг оила аъзолари, ёр-биродарлари, қариндошлари жамулжам. Соат 20. Давра мутасаддиси кечани очиқ деб эълон қилди. Шўх музика садолари остида келин-куёв давра тўридан жой олишди.

Куёв Тўлқин Раҳмонов ўзбек, келин Зайтуна Идрисова татар қизи. Иккаласи ҳам темир йўл техникумини битиришган. Ҳозир Учқудуқ станциясида ишлайдилар. Тўлқин Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтида сиртдан ўқимоқда. Таҳсил даврида куртак отган муҳаббат ғунчаси бирга ишлаш жараёнида гул очди. Бугун эса ана шу севги улар қалбини бир умрга муҳрламоқда.

Даврада табрик сўзлари ҳам, ашула ва рақслар ҳам интернационал тус олди. Дарвоқе, бу биринчи эмас, Раҳмоновлар оиласида тўртинчи интернационал тўй. Оиланинг учинчи фарзанди Камол Рязань милиция мактабини битиргач, рус қизи Татьянага уйланди. Тўртинчи фарзанд Одил қишлоқ хўжалиги институтида ўқиш даврида савдо институти талабаси, қорақалпоқ қизи Ойжон билан танишди. Ўқишни битиргач тўйлари бўлиб ўтди.

Раҳмоновлар хонадонининг тўнғич фарзанди Баҳодир, унинг синглиси Мавжуда ва турмуш ўртоғи — ҳаммалари олий маълумотли. Оиланинг энг кенжаси — еттинчи фарзанд Учқун армия сафида, Германия Демократик Республикасида йигитлик бурчини ўтаяпти.

— Армияда севишиб, сўнгра турмуш қурганлар оз эмас, — дейди Усмон ака оила даврасидаги суҳбатларда. — Учқунжон ҳам армиядан бизга янги келин топиб келади.

— Ҳойнаҳой, у немис қизи бўлса ажаб эмас, —дейди Шодмоной опа эрининг ҳазилига ҳазил билан жавоб қайтарар экан.

Ҳа, замонамизда кўпмиллатлилик, тотувлик, бахтиёрлик турмуш тарзимизнинг ажралмас қисми экан, интернационализм руҳи ёшлар ҳаётида тобора ёрқинроқ ёғду таратавериши табиийдир!

К. РАҲИМОВ.
Самарқанд области.

ТОШКЕНТДА БУТУНИТТИФОҚ СЛЁТИ

МЕҲРУ ШАФҚАТ КЕРАК УЛАРГА

Зиммасига ҳарбий хизматни Афғонистон тупроғида ўташдек оғир қисматни олган ўғлонларимизни «афғон»лар деб атаймиз.

У ерда — тутун ва олов ичида — ҳаётлари хавф остида турган дақиқаларда ҳам, дўстларидан жудо бўлган дамларида ҳам улар ўз ишларининг муқаддаслигига сира шубҳа қилмасдилар. Жигаргўшаларимизнинг баъзилари уйларига қайтишмади. Тирик қолганлар орасида эса оғир-енгил яраланган 38 минг жангчи бор. Қон кечиб қайтган бу навқирон йигитлар тинч ҳаётга қадам қўйишган бугунги кунда ўзлари ўйламаган қатор муаммоларга дуч келишмоқда. Улар нафақат жароҳат ва оғриқдан, балки баъзи оқ халатли одамларнинг бағритошлиги ва бефарқлигидан ҳам азият чекмоқдалар. Интернационалист жангчиларга медицина хизмати кўрсатиш аҳволи ёмонлиги хусусида келаётган мактубларнинг охири узилмайди. Қизиғи шундаки, қон тўкиш эвазига малакали профессорлар консультациясида бўлиш, камёб дорилар олиш ҳуқуқига эга ярадорлар амалда на унисига, на бунисига эришолмаяптилар. Аниқ диагноз қўйдириш учун бировнинг касалхона остонасидан қадами узилмаса, ўзи ҳаракат қила олмайдиган бошқасининг онаси ВТЭК эшигида сарғайишга мажбур.

Иқрор бўлиш керак: на соғлиқни сақлаш, на социал таъминот муассасалари «афғон»ларни кутиб олишга тайёр эмасликлари маълум бўлиб қолди.

Ҳозир Тошкентда ярадор ва инвалидлар тиббий ҳақ-ҳуқуқларини тартибга солишнинг долзарб муаммоларига бағишланган интернационалист-шифокорларнинг Бутуниттифоқ слёти ўтмоқда. У 30 сентябргача давом этади. Шу муносабат билан мухбиримиз Е. ТРАВАС слёт ташкилий комитети раиси, «Медицинская газета» редактори К. В. ШЧЕГЛОВ билан учрашиб, ундан бир неча саволга жавоб беришни илтимос қилди.

— Константин Вячеславович, слётнинг мақсади ҳамда вазифалари ҳақида гапириб берсангиз.

— Авваламбор шуни айтишим лозимки, слётда Афғонистонда хизмат қилган 200 га яқин медицина ходими иштирок этмоқда. Уларнинг аксарияти граждан шахслардир. Шунингдек, «афғон»лардан ташқари Эфиопия, Ангола, Вьетнамда ишлаб келган врач ва ҳамширалар ҳам қатнашмоқдалар. Слётнинг мақсади жароҳатланган, ўткир юқумли касалликларга учраган интернационалист-жангчиларнинг тиббий ва социал ҳақ-ҳуқуқларини таркиб топтириш, улар саломатлигини тиклаш марказларини очиш ҳамда кадрлар билан таъминлаш, интернационалист-медикларнинг ижтимоий статусини ишлаб чиқиш каби масалаларни муҳокама қилиш ва ҳал этишдан иборат. Ҳозирги вақтда интернационалист-жангчилар саломатлигини тиклаш марказлари барпо этилмоқда. Масалан, КПСС Марказий Комитети Ишлар бошқармаси санаторийси базасида бунёд этилган «Русь» санаторийси октябрь ойида 50 мижозни қабул қилади. Худди шундай санаторийлар яқин келажакда Ўзбекистонда, шунингдек бошқа республикаларда ҳам қурилади. Агар ана шу марказлар медицина коллективларининг ўзаги Афғонистонда бўлиб қайтган шифокорлардан ташкил этилса, оқилона иш бўлур эди. Масаланинг бундай қўйилиши тасодифий эмас. Госпиталдан оддий шифохоналарга тушган ярадор «афғон»лар замонавий қуроллардан олган жароҳатлари асоратларига қарши кураша олиш қобилияти бўлмаган врачларга дуч келишади. Шунинг учун госпиталда уни «нариги дунёдан қайтариб келган» медицина ходими ишлаши мақсадга мувофиқ бўларди.

Слёт доирасида яраларни даволаш, инвалидларнинг уйига бориб тиббий хизмат кўрсатиш системасини яратиш билан боғлиқ масалалар кўрилаётган илмий-амалий семинар ҳам бўлаяпти. Унда ишлаб чиқилган тавсиялар конспектлаштирилади, кўпайтирилиб амалиётчи врачларга тарқатилади.

Ярадор интернационалист-жангчилар кундалик турмушда кўпинча тўсиқларга дуч келишмоқда. Булар турли хил имтиёзлар ва ҳоказолар ҳақида Соғлиқни сақлаш министрлиги чиқарган буйруқнинг мавжудлигига қарамасдан содир бўлаяпти. Масалан, илмий тадқиқот институтларида консультациялар олиш билан боғлиқ масала шу вақтга қадар ҳал этилмаган. Ярадорларнинг бир неча кабинетдан ўтишларига тўғри келмоқда. Шунинг учун ҳам слётда Шафқат ва саломатлик фонди ҳузурида инвалидлар уйига бориб медицина ёрдами кўрсатиш, протез қилиш ва исталган илмий тадқиқот институтида консультация олиш масалаларини мувофиқлаштириб турувчи координацион группа ташкил этиш масаласи қараб чиқилмоқда. Унинг тузилиши «афғон»ларимиз тезроқ сафга қайтишларига ёрдами тегадиган исталган медицина муассасаси эшиклари очиқ бўлишини таъмин этади.

Шунингдек, слётда Афғонистондан қайтган шифокорларнинг ижтимоий статуси масаласи ҳам кўриб чиқилади. Чунки у ердан қайтган врачлар ва айниқса медицина ҳамширалари ишга жойлашиш, турар жой масаласи ва ҳоказоларда қийинчиликларга учрамоқдалар.

— Слётда кимлар қатнашаяптилар?

— Совет Иттифоқининг барча республикаларидан келган врачлар ҳамда медицина ҳамширалари иштирок этмоқдалар. Конференция делегатлари орасида, шунингдек афғон мактабидан ўтган самарқандлик врач-офтальмолог М. Жуманиёзов, бухоролик акушер-гинеколог М. Тешаев, тошкентлик медицина ҳамшираси Г. Зайнутдинова ва республиканинг бошқа медиклари ҳам бор.

— Ташкилий комитет раислигига нима учун айнан сиз — бизнинг ҳамкасбимиз, журналист тайинландингиз?

— Слёт ўтказиш ҳақидаги ғоя «Медицинская газета» саҳифасида ёзилган эди. Газетанинг 1988 йил 10 июнь сонида Москва поликлиникаларидан бирининг фельдшери Алла Грязнованинг тинч ҳаётга қайтган «афғон»ларнинг тақдири кўпчиликни безовта қилаётгани ҳақидаги мактуби босилиб чиқди. Ана шу муаммоларни бошқа интернационалист-медиклар билан биргаликда муҳокама қилинса, яхши бўларди, деган фикрлар ҳам билдирилди. Хатлар, телефон қўнғироқлари слёт ўтказиш ҳақидаги ғояни ривожлантирди.

Владимир Шленскийнинг «Афғон вальси» қўшиғида қуйидаги мисралар бор:

Сенга ҳамроҳ бўлажак,
ишон,
Дўстлар руҳи, тарк
этмас сани.
Хотирангдан ўчмас
ҳеч қачон,
Оғир дамлар, жудолик
ғами.
Ҳали уриб турар экан юрак,
Йиллар ўтар мисоли
бўрон.
Қалб тўрида сақланар
бешак:
Дўстлар, ёшлик ва
Афғонистон.

Интернационалист - жангчиларнинг юрагидаги жанговар зарб ҳали тўхтагани йўқ. Улар атрофидаги кишилар буни ёдда тутишлари зарур. Энг инсоний ва олижаноб касб соҳиблари— шифокорлар бизнинг «афғон»лар соғ-саломат бўлишлари учун қўлларидан келадиган ҳамма ишни қилишлари шарт.

НИФОҚ УРУҒИНИ СОЧИША ОЛМАДИ

ЕРЕВАН, 27 сентябрь. (ТАСС махсус мухбири В. Терновский). Шаҳарнинг меҳнат маромини бузиш учун жамоат транспорти ишини тўхтатиб қўйишга даъватлар қаердан келмоқда, деган саволга Арманистон ССР Ички ишлар министрлигида тўғридан-тўғри бу даъватлар манбаи «Қорабоғ» комитети деб кўрсатиб бердилар. «Қорабоғ» раҳбарлари ўзларининг одамларга ўтказаётган таъсирлари қолмаётганлиги учун ўз мақсадларига турли шубҳали ҳаракатлар билан эришишга уринмоқдалар. Масалан, корхоналар дарвозалари олдида, серқатнов йўлларда бир тўда одамлар пайдо бўлиб, ҳаракатга тўсқинлик қила бошладилар, машиналарни тўхтатиб, дўқ-пўписа қилдилар. Хуллас, милиция хроникаси ҳужжатларида айтилганидек, автобуслар, троллейбуслар, трамвайларнинг маршрутга чиқишига йўл қўймаслик учун буларнинг йўлини тўсиб, ҳайдовчиларга нисбатан зўравонлик қилмоқдалар.

Табиийки, шаҳар транспортида юз берган ташвишли аҳвол жамоат тартибини муҳофаза қилувчи кучларнинг дарҳол аралашувини талаб қилди. Иғвогарларнинг хатти-ҳаракатларига йўл қўймаслик учун милициянинг бутун состави, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш учун ажратилган кучлар, дружиначилар оёққа турғизилди.

Республика Ички ишлар министрлиги аппаратининг пикетчиларнинг эҳтимол тутилган хатти-ҳаракатларининг олдини олиш юзасидан ўтказилган рейдда иштирок этган ходимлари бундай далолат бермоқдалар:

— Транспорт — шаҳар организмининг муҳим қон томиридир. Агар у тўхтатиб қўйилса, шаҳарда ҳаракат тўхтаб қолади. Вазиятни беқарорлаштиришдан манфаатдор бўлган кишилар буни яхши тушунадилар. Бу жуда катта хавф, шунинг учун ҳам уни ҳисобга олмай бўлмайди. Шу сабабли бундай ҳолларда кўзда тутилган ҳамма чоралар кўрилди. СССР Олий Совети Президиумининг «СССРда йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш тартиби тўғрисида»ги фармонига, шунингдек Арманистон ССР Олий Совети Президиумининг «Йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишларни ташкил этиш ва ўтказишнинг белгиланган тартибини бузганлик учун жавобгарлик тўғрисида»ги қарорига асосан ғайриҳуқуқий хатти-ҳаракатларга аралашган кишиларга нисбатан маъмурий ва ижтимоий таъсир чоралари кўрилди. Ҳозирги кунгача 84 кишига нисбатан ана шундай тегишли чора кўрилди. Уларнинг бири халқ суди томонидан ҳукм қилинди, тўрт киши 10—15 кунга маъмурий қамоқ жазосига тортилди, 39 кишига жарима солинди. Тартибсизликлар ва руҳсатсиз митингларнинг кўпгина қатнашчилари хусусидаги материаллар судга оширилди. Уларнинг қонун олдидаги жавобгарлиги даражасини суд ҳал қилади.

Шу муносабат билан транспорт ишидаги вақтинчалик узилишлар ереванликларга медицина ёрдами кўрсатиш ишида деярли ҳал қилиб бўлмайдиган муаммоларни келтириб чиқарган, бунинг оқибатида кўпгина инвалидлар, қариялар, болалар жабр кўрган пайтда республика Соғлиқни сақлаш министрлигидан транспорт ходимларига йўлланган ташвишли мурожаатномани эсладим. Лекин мулоҳазасизлиги баднийтликка айланган кишиларнинг бу билан иши йўқ.

Мана улар яна бир бор нифоқ уруғини сочишга уриниб кўрдилар. Лекин уддалай олмадилар.

ПАХТАНИНГ ЙЎЛИ: ТЕРИШ, ТАШИШ, ТОПШИРИШ

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

НАМАНГАН РАЙОНИ

«Коммунизм» колхозида уруғлик пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Қабул пунктига 1.560 тонна ўрнига 1.600 тонна сифатли хом ашё етказиб берилди. Эришилган бу ютуққа Жамила Каримова, Собиржон Хўжанов, Раҳимжон Йўлдошев ва Олимжон Аҳмадалиев бошлиқ бригадалар айниқса катта ҳисса қўшдилар.

Меҳнат аҳли ялпи ҳосилни 4.500 тоннага, ҳосилдорликни гектар ҳисобига 36 центнерга етказиш йўлида йиғим-теримни тобора қизитмоқда. Бу юмушга 1.100 нафар киши, 9 та машина сафарбар этилган. Теримчилар баҳсида Орзухон Ҳамдамова, Дилором Ҳайдарова, Мунаввар Ҳожибоева сингари чеварлар пешқадам. Уларнинг ҳар бири хирмонга кунига 150—160 килограммдан дурдона тўкмоқда. Ҳошимжон Ҳотамов, Мамажон Турсунов каби дала гвардиячилари эса ҳамкасблари ўртасида байроқдорлик қилишаяпти. Уларнинг ғайратлари туфайли хўжаликда кунига йиллик планга нисбатан 2,5—3 процент миқдорида оқ олтин тайёрланаётир.

А. ҚОРАБОЕВ.

ЯККАБОҒ

КПСС аъзоси Муқаддас Сиддиқова бошлиқ бригада «Қизил Ўзбекистон» колхозида биринчи бўлиб дастлабки маррани эгаллади. Ватан хирмонига 87 гектар майдондан 230 тонна ўрнига 245 тонна оқ олтин ҳадя этилди. Ялпи ҳосилнинг ҳаммаси биринчи сортга қабул қилинди.

— Йиғим-терим намунали ташкил этилганлиги, кўпмингкилограммчилар ҳаракати кенг қулоч ёйганлиги муваффақиятни таъминлади, — дейди бригада бошлиғи Муқаддас Сиддиқова, — Каромат Маҳмасоатова, Холбиби Нуралиева, Ҳайитгул Тожиева, Салима Қўчқорова каби чеварларнинг ҳар бири шу кунгача 5—7 тоннадан хирмон уйишга эришди. Улар энди бу кўрсаткични 10—12 тоннага етказиш мақсадида беллашувни тобора қизитмоқдалар.

Райондаги Ульянов номли колхознинг Зариф Абдиев бошлиқ бригадаси ҳам зафар қучди. 96 гектар майдондан 210 тонна юқори сортли хом ашё саранжомланди. Унинг 130 тоннаси машиналарда йиғиштириб олинди. Бунда механик-ҳайдовчилардан М. Рустамов ва Ж. Утагановнинг ҳиссаси катта.

А. КАРИМОВ.

ПАХТАКОР

Ульянов номли совхозда ғалаба рапортига имзо чеккан коллективлар кун сайин кўпаймоқда. Кеча Урол Каримов бошлиқ бригада дастлабки довондан ошди. 144 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 15 центнер ўрнига 20,5 центнердан, жами 295,2 тонна ҳосил олинди. Бунда механик-ҳайдовчилардан О. Каримов, Т. Жўраев ва П. Асқаровнинг ҳиссаси беқиёс. Уларнинг ҳар бири хирмонга бункердан 45—50 тоннадан дурдона тўкди.

Чўлқуварлар гектар ҳосилдорлигини 25 центнерга етказиш ниятида йиғим-теримни қизғин давом эттиришаяпти. Мусобақа ҳар ўн кунда якунланиб, ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантирилмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

РИШТОН

«Партия XXV съезди» совхозининг экин майдонлари Марказий Фарғона чўлида жойлашганлиги, аҳоли пунктидан узоқлиги туфайли аввallари мўлжалдаги оқ олтинни олиш мушкул эди. Шунинг учун жорий йилда 1.674 гектар майдоннинг ҳаммаси эрта баҳордаёқ 98 та оилавий звенога бўлиб берилди. Бунинг самараси кўзга яққол ташланмоқда: барча пайкалларда нафақат планни, ҳатто мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўпланди. Айни кунларда йиғим-терим жадал бормоқда. Зафар қучган коллективлар сафи эса тобора кенгаймоқда.

Набижон Ғаниев бошлиқ оилавий звено аъзолари конференция йилида 12 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26,6 центнер ўрнига 33,6 центнердан оқ олтин хирмони уйишга аҳд этишганди. Бу маррани эгаллашга атиги бир иш куни кифоя қилди. Ялпи ҳосилнинг 95 проценти ёки 38,3 тоннаси машиналарда саранжомланди. Бунда механик-ҳайдовчилардан Шарофиддин Чўлпонов, Исроилжон Бойтўраев, Алижон Асраев ва Абдуғаффор Рустамов айниқса жонбозлик кўрсатдилар.

Шу кеча-кундузда совхоз пайкалларида 20 та зангори кема тўла қувватда ишламоқда. Уларнинг кучи билан кунига йиллик планга нисбатан 3,5—4 процент миқдорида пахта тайёрланаяпти.

О. ИСМОИЛОВ.

ПУНКТДА ИШ ҚИЗҒИН

Олтин кузнинг ҳозирги долзарб дамларида пахтазорларда бўлгани каби хом ашёни қайта ишлайдиган корхоналарда, тайёрлов пунктларида ҳам иш қизғин. Хўжаликлардан келтирилаётган ҳосил пешма-пеш қабул қилиб олиниб, қуритиб-тозалангач, майдончаларга уюлмоқда. Заводларда эса тола ишлаб чиқарилиб, тўқимачилик саноати корхоналарига жўнатилаётир.

Сирдарё область Ильич районидаги Волков пахта тозалаш заводи ва унга қарашли тайёрлов пунктлари ходимлари янги мавсумга пухта ҳозирлик билан келганликлари туфайли карвонлар маҳтал бўлмаяпти. Корхона қошидаги пунктда «Октябрь 60 йиллиги», Волков номли совхозлар ва бошқа хўжаликлар ҳосили қабул қилиб олинмоқда.

— Ишчи-хизматчилар ўртасидаги социалистик мусобақада Ғуломжон Мақсудов билан Эгамберди Пирназаров алоҳида ўрнак кўрсатишмоқда, — дейди бош инженер Нормурод Абдуллаев. — Хом ашёни қабул қилиш, қуритиш-тозалаш, сақлаш ва қайта ишлаш технологиясига қатъий риоя этмоқдамиз. Бир кеча-кундузда 110 тонна пахта қуритиб-тозаланаяпти. Бунинг учун мавжуд цех тўла қувват билан ишлатилмоқда.

С. АЛИЕВ.

ЯНА 25 ТОННА

«Партия XXVII съезди» колхозининг Ризоқул Бобоев бошлиқ бригадаси пахтакорлари Вобкент районида биринчи бўлиб ғалаба маррасини эгалладилар. Она-Ватанга 50 тонна юқори сифатли оқ олтин етказиб берилди.

Кўп мингкилограммчилик ҳаракатига қўшилган Гулсара Жўраева, Зуҳра Бобоева, Санобар Расулова сингари чеварлар бугунгача 3—4 тоннадан дурдона териб, зафар хирмонига муносиб улуш қўшдилар.

План бажарилган бўлсада, бригада далаларида йиғим-терим суръати бўшаштирилгани йўқ. Заршунослар янги ўзлаштирилган 40 гектар қўриқ майдондан яна 25 тонна пахта тайёрлаш, ялпи ҳосилдорликни 20 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар.

Н. РАСУЛОВ.

Ёрдамчиларсиз

— Абдурашид, болам, мен терган пахтани ҳам қўшиб топшира қол, — деди Ирисгул Сафарова. — Сен қайтиб келгунча яна бир неча килограмм тераман. Ҳарна-да, вақтдан ютамиз.

Абдурашид қўш этакни ортмоқлади-ю, пайкал четида турган тележка томон юрди. Тарози ўша ерда эди. Бригада бошлиғи Нормурод Авазовнинг ўзи оқ олтинни қабул қилиб олди. 30 килограмм тош босди.

— Ҳаракатларинг чакки эмас, — деди Нормурод ака мамнун бўлиб. — Кечгача 300 килограммдан ошса керак-а?

— Ҳозир укаларим Абдували ва Абдунаби терган пахталарини олиб келишади, — жавоб берди Абдурашид. — Уларники бизникидан анча кўп.

Сафаровлар оиласи мавсумда 15 тоннадан зиёд дурдона териб топширишга аҳд этган. Шу кунга қадар уларнинг уйган хирмони 6 тоннадан ортди.

Ирисгул — Қаҳрамон она. Унинг кичик фарзандлари ёзги таътил мобайнида бувисига ғамхўрлик қилишди. Катталари эса Ирисгул опа билан ёнма-ён далада ғайрат кўрсатдилар: ғўза оби-тобида суғорилди, бегона ўт босишига йўл қўйилмади. Оила бошлиғи Жўрақул Сафаров механизатор эмасми, ерга чигит экишдан бошлаб ниҳолларга ишлов бериш ва озиқлантиришгача ҳамма ишни ўзи бажарди. Натижада 34 гектар майдонда мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўпланди.

— Йиғим-теримнинг дастлабки кунларида пайкаллар четидаги пахтани теришда, яъни машинага йўл очишда мен ҳам қатнашдим, — дейди звено бошлиғи Жўрақул ака. — Ҳозир агрегатимни яна бир бор синовдан ўтказаяпман. Бош қашлашга фурсат топилмайдиган паллада панд бермасин дейман-да. Хотиним эса ҳар доимгидек қўлда пахта термоқда. Бу йил теримчига яхши ҳақ тўланаяпти. Шу боисдан фарзандларимиз ҳам пахтазорга отланишди. Улар ўзлари топган пулга Октябрь байрамига янги кийим-кечак олишмоқчи.

Қосим Раҳимов номли совхоз партия комитетининг секретари М. Рустамов ён дафтарини варақларкан, бундай деди:

— Оилавий звенолар ўртасидаги беллашувда Сафаровлар оиласи пешқадам. Шафоат Абдусодиқова бошлиқ звено аъзоларининг иши ҳам таҳсинга лойиқ. Улар ҳозиргача хирмонга 3,5 тоннадан кўпроқ пахта териб тўкишди. Эртадан бошлаб зангори кемалар бригада даласига олиб чиқилади. Ана шунда суръатга янада суръат қўшилади.

Пайкалларнинг ҳаммаси машина теримига сифатли тайёрлаб қўйилган, 8 та агрегат эса шай турибди. Жорий йилда А. Абдуғаффоров, Б. Мамаев каби дала гвардиячиларининг ҳар бири бункердан 100—110 тоннадан оқ олтин тўкишга сўз берган.

— Пахтачиликда ишлаётганимга бир неча йил бўлса-да, йиғим-терим олдидан ҳар гал ҳаяжонланаман, — дейди бригада саркори Нормурод Авазов. — Ахир айни шу даврда йил мобайнида бажарилган ишимизга якун ясалади. Бунисиси қандай бўлиши албатта ўзимизга боғлиқ. Кўрамиз, нимага қодир эканмиз. Лекин гапнинг индаллосини айтсам, коллектив конференция йилида барча пайкалларда кутилганидан зиёд ҳосил тўплашга эришди. Ишонаманки, биринчи машина теримидаёқ планга нисбатан 70 процент пахта саранжомланади.

Биз суҳбатлашаяпмиз-у, кўз олдимизда тележкадаги оқ олтин тобора тўлиб-тошмоқда. Этак-этак пахтани кўтарган теримчилар сафи узилмайди. Ҳа, бу йилги ҳосил чўғи ҳар қачонгидан баланд.

Яна шу нарсани таъкидлаш керакки, бутун совхозда йиғим-терим жадал бормоқда. Тўғри, ҳозирча бу юмуш қўлда бажарилаяпти. Зеро коллектив Мирзачўл хўжаликлари ўртасида биринчи бўлиб жами ҳосилни ҳашарчиларсиз, ўз кучлари билан йиғиштириб олиш ташаббуси билан чиққан. Теримчиларнинг беллашуви кенг қулоч ёймоқда.

— Эртага машина терими ёппасига бошланади, — деди пировардида бригада бошлиғи Нормурод Авазов.

С. МЕЛКОЗЕРОВ.
Дўстлик райони.

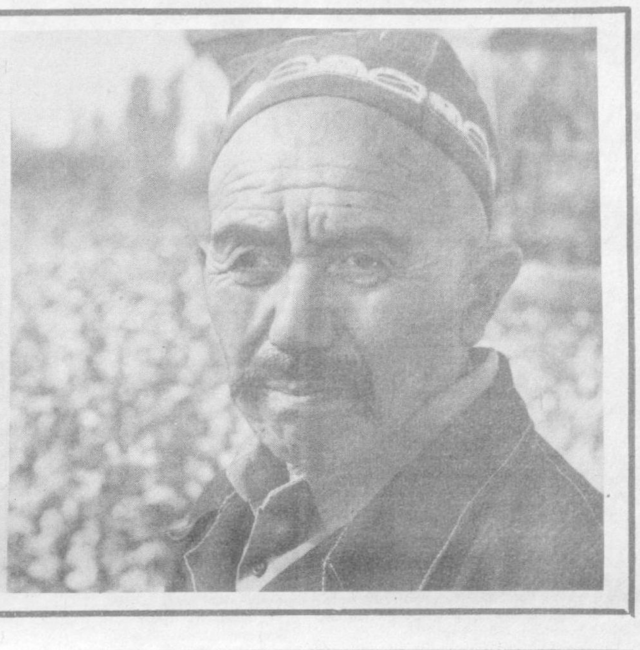

Учқўрғон районидаги Энгельс номли колхозда пахта йиғим-терими кун сайин қизимоқда. Беллашувда Адашали Абдуллаев бошлиқ бригада пешқадам. Бу ерда биринчи машина теримидаёқ ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил олинди. Заршунослар эндиликда 36 центнерлик маррани кўзлаб ғайрат кўрсатмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: 1. Пахта пайкали. 2. Бригада бошлиғи Адашали Абдуллаев.

Б. АЛИМОВ фотолари.

МУХТОР БРИГАДИР

ЁЗУВЧИ ЁН ДАФТАРИДАН

Марҳаматдан Фарғона области чегарасига олиб борувчи йўлга бурилгач кўп ўтмай адир бошланади. У қуёшли кунларда сарғимтир, булутли кезларда қорайиб кўринади. Йўл тепаликлар пойидан ўтган. Ильич номли колхоз территориясидан бироз юрилгач, «тепсатебранмас» адирлар манзараси ўзгаради: оппоқ пахтазор бошланади. Булар Мухтор Жабборов бошлиқ 18-бригадага қарашли. «жон битаётган» тошлоқ ерлар йилдан-йилга кенгайиб бораяпти...

Бу воқеа ўн йил илгари юз берганди...

Мухтор акага бу фикр тинчлик бермай қўйди: «Кун ботардаги адирнинг икки гектарчасида ёввойи ўтлар, дов-дарахтлар ўз ҳолича ўсиб ётибди. Тошлоқда ҳосил ундириб бўлмасмикан? Лоақал шу дарахтлар ўрнига экилса-чи?» Кейин шу ерларни ўзлаштириш ташаббуси билан чиқди.

Яхши гап ҳам, ёмон гап ҳам одамлар орасида тез тарқалади. Айниқса қишлоқ жойда. Ҳар қандай янгиликнинг эса ўзига яраша мухлису мухолифлари бўлади...

Ўтган йили йиғим-терим пайтида бир колхозда бўлгандим. Хўжалик раҳбарлари қайсидир бригаданинг шаддод қизлари: «Агар кундузи шийпонда дам олиш учун тузукроқ шароит яратиб берилса, пахтага биринчи кунданоқ кўпроқ ҳақ тўланса, ҳосилнинг ҳаммасини ўзимиз терамиз!» деган ташаббус билан чиқишганини қандайдир таъналомуз, ҳатто нафратлангандай гапиришганди. Шунда мен олий ўқув юртларининг, техникум ва билим юртларининг талабалари, қишлоқ мактабларининг ўқувчилари ҳали «чорвага озуқа ғамлаш», ҳали «ҳўл мева ё сабзавот ҳосилини йиғиштириш», кузда эса «оқ олтинни тезроқ териб олиш» учун сафарбар қилинишлари натижасида чаласавод бўлиб қолаётганликларини, бу эса республикамизда етук, билимдон кадрлар тайёрлашга салбий таъсир кўрсатаётганини алам билан эслагандим. Хўжаликларга ҳам, давлатга ҳам иқтисодий жиҳатдан катта зарар етказувчи «ҳайбаракаллачилик»ни — шаҳарликлар бир кунлик теримга олиб чиқилишини ўйлагандим.

Шулар назарда тутиладиган бўлса, ўша «шаддод қизлар» нафли ташаббус билан чиқишган. Унинг хўжалик учун ҳам фойдаси катта: одатда ёғингарчилик бошлангач, пахтага тўланадиган ҳақ ошади. Нима учун шуни теримнинг биринчи кунидан жорий этиш мумкин эмас? Агар таннарх кўтарилади десак, барибир у ҳашарчилар харажатидан арзонга тушади. Ҳолбуки, колхозчилар манфаатдорлик юқори бўлгач тез ва кўп пахта теришга интиладилар. Муҳими, ҳосил ёғин-сочинсиз кунларда саранжомланиб, юқори сортларга сотилади.

Шу фикр-мулоҳазаларимни ўша колхоз раҳбарларига айтдим.

— Гапларингиз тўғри, — дейишди улар. — Лекин ҳар бир хўжаликнинг ўз ҳисоб-китоби бор.

Тўғриси, мен бу «ҳисоб-китоб» нималигини тушунмадим. Эҳтимол улар теримга кетадиган пулдан тежашни назарда тутишгандир. Ахир ҳаво очиқ кунлар қанча узоқ давом этса, пахтага шунча кам ҳақ тўланади-да.

— Бундан ташқари, — деб давом этишди колхоз раҳбарлари, — неча йиллардан бери амал қилиб келаётган ишимизни райком кўрсатмасисиз бузолмаймиз. Ташаббусга келсак, қизлар фақат ўз манфаатларинигина ўйлаб шундай қилишган...

Ўша «шаддод қизлар» ишлаётган бригадада бўлдим. Пахтакорлар тушликка чиқиб, шийпонга йиғилишган экан. Катакдай икки уй. Йиқилай деб турган деворлар нари-бери оқланган. Унга йиғимтеримга оид уч-тўртта плакат, бригаданинг план ва мажбуриятлари ёзилган «варақа», қачонлардир чиқарилган, ёзувлари хира тортган деворий газетага ўхшаш нарса осилган. Икки катакни туташтириб турган икки ёни очиқ «айвонча»да иккита кичикроқ сўри. Шийпоннинг бор-йўқ «бисоти» шу. Колхозчилар кун тиғга келганда шу «оромгоҳ»да дам олишади... Сўриларда ўттиздан зиёд колхозчи тиқилиб ўтирди. Бирида хотин-қизлар, иккинчисида катта-кичик эркаклар. Ўқувчи болалар, қизлар ҳам бор улар орасида... Овқатланишаяпти, лекин кун тафтиданми, чарчоқданми, кўзлари сузилиб кетаяпти: иложи топилса — овқатланмай бироз чўзилиб олишса...

Агар шу ер салқин бўлса, шахмат-шашка ўйнабми, қўшиқ тинглабми ҳордиқ чиқарилса, ёки ярим соат-бир соат «қуш уйқуси» қилиб олинса теримчилар бардам, ишлари унумли бўлади-ку. Бундан колхоз кўпроқ манфаат топади-ку..

Бу яқиндаги — мамлакатимизда қайта қуришнинг учинчи йили кетаётганда, ошкоралик, демократия, оддий меҳнаткашларнинг манфаатдорлигини ошириш, иш ва дам олиш шароитини яхшилаш учун қизғин курашилаётган пайтдаги гаплар. Шу сабабли ўн йил илгари, яъни буйруқбозлик ва зўравонлик ҳукмрон пайтда Мухтор бригаднинг ташаббуси қандай қаршиликларга учраганини яққол тасаввур қилдим. Унинг гапларига ҳам кимдир мийиғида кулиб қўя қолгандир. Бошқа биров масхаралаб, лабини бургандир. «Индамай, тайёр ерга чигит экиб юравермайсанми! Ёшинг элликдан ошганда янги ер очишни, тошлоқ адирни ўзлаштиришни сенга ким қўйибди» деганлар ҳам топилгандир.

Лекин йигирма йилдан бери бригадирлик қилаётган, Андижон областига донғи кетган Мухтор Жабборов ва коллектив аъзолари бўш келишмади. «Адирга сув чиқариш учун насос топиб берсанглар бас. Қолганини ўзимиз эплаштирамиз. Бу еримизда ҳам ишлаймиз, уни ҳам ўзлаштирамиз», деб туриб олишди. Правление аъзолари ҳардамхаёллик билан Мухтор бригаднинг ташаббусини қўллаб-қувватлашди. Иш бошланди.

Биринчи йили ўн гектардан ошиқроқ ер ўзлаштирилди. Мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Кейин бирон экин-тикин битишига кўпчилик ишонмаган адирдан янги гектарлар «тортиб олиниб», экин оборотига киритилаверди. Серҳосил боғлар, пахтазорлар барпо этилди.

Ҳозир бригада фақат адирдаги пайкалларда меҳнат қилади. Жами 153 гектар. Бу йил унинг 80 гектарида пахта, 20 гектарида қовун-тарвуз етиштирилди. 53 гектарни олма, узум, шафтоли, бодом эгаллаган. Бултур тўртта пудратчи оилавий звено бор эди, ҳозир улар ўн иккита. 1987 йилда 129 минг сўм даромад қилинди. Эндиги режа 132,5 минг. Ҳар колхозчининг бу йилги иш ҳақи бултургига нисбатан 600 сўм ортиши кўзланмоқда.

Яқинда Мухтор Жабборов бошлиқ бригадада бўлдим. Басавлат, сочлари мошкичири, кўзлари ўйчан бригадир хиёл кулимсираб гапиради. Пенсияга чиққанига уч йил бўлган. Лекин бир ерда тинч ўтиролмайди...

— Бугун бригадада ўзига хос тўй, — деди колхоз партия комитетининг секретари Алишер Холдоров. — Кеча теримни бошлашди. Улар колхоздагина эмас, районда биринчи бўлиб янги ҳосил хирмонини уйишди. Ҳозир район маданият уйи санъаткорлари шунинг шарафига концерт беришади.

Боя кўрган манзарани эсладим: ўнгда паст-баландликларда ястанган пахтазор оппоқ. Чаноқларда момиқлар кўпчиган... Чап томонда боғ... Шийпоннинг ён-верига назар ташладим. Кенг ҳовузга шарқираб сув оқиб турибди. Дарахтлар теваракка соя ташлаган.

— Бултур 70 гектар ерга чигит эккандик, — дейди Мухтор ака. — Гектаридан 25,2 центнердан ҳосил олдик. Бу йил ўттиз центнердан хирмон кўтаришни кўзлаб турибмиз. Тўғри, нав танлашда адашдик. «Тошкент-1»ни эмас, «Ф-108»ни экишимиз керак эди. Улар бир-биридан фарқ қилади. «Тошкент-1» эртапишар, лекин кўсаги майда, толаси кам. «Ф-108»ники аксинча — толаси узун, бир чаноқ пахтаси олти граммгача келади. Ўттиз йиллик бригадирлигимда ўндан ортиқ навни синаб кўрдим. Ҳаммасидан маъқули «Ф-108»...

Мухтор акани кимдир чақирди.

— Бригадирнинг нав тўғрисида куйинаётганича бор, — изоҳ берди партком секретари. — Бу йил колхозимизда 2.100 гектарнинг 1.100 гектарига «Тошкент-1», қолганига «Қирғизистон-3» нави экилган. Бу ерлар адир бўлгани учун ҳосил эрта етилди. Бошқа бригадаларда анча кеч.

Сўнгра А. Холдоров яқинда Мухтор ака ўзаро текшириш бригадаси жумласида Тожикистоннинг Қўрғонтепа области районларида бўлиб тажриба алмашиб қайтганини, аҳолиси ўн бир мингга яқин колхоз эришаётган ютуқларга унинг бригадаси катта ҳисса қўшаётганини гапириб берди.

— У кишининг бир қарич ердан ҳам нимадир ундиргиси келади, — деди пировардида партком секретари. — Кўраяпсизми, пахта ёйилган хирмонжой яқинда қайтадан асфальтланди. Сабаби, эрта баҳорда Мухтор ака уни тешиб, ўша жойларга тупроқ солиб, қовун, тарвуз, помидор экканди...

Шу пайт бригадир қовун кўтариб келиб қолди.

— Адирники, ўзимиз етиштирдик, — деди у кулимсираб.

Мухтор ака қовунни коса қилиб ўртага қўйди. Бозордаги қовунларникига ўхшамайди унинг таъми. Шираси тилни ёради, тоти оғизда қолади.

— Асфальтда битган қовун ширин бўларкан-а, — дедим ўтирганларга.

— Аллақачон етказишибди-да, — кулимсиради бригадир. — Тажриба қилиб кўрдик. Бунинг устига хирмонжойни барибир қайта асфальтлаш керак эди. Ер бекор ётмасин, дедим. Асфальтда полиз тез етилар экан. Июннинг ўрталаридаёқ қовун пўчоғини «ерга туширгандик». Келгуси йилда эллик гектарга полиз экмоқчимиз. Халқимизга пахта ҳам, мева ҳам керак. Сувчи Маъруфжон Яҳёев, механизатор Турсунали Тожибоев, колхозчилардан Маърифатхон Тожибоева, Маҳфузахон Тўлашева, Раъноxон Саидаҳмедова, хуллас бригаданинг ҳамма аъзолари менинг қанотларим. Нимага эришаётган бўлсам, ўшалар туфайли...

Унга, адирда мева-чева, пахта ундираётган қўли гул деҳқонларга ич-ичимдан тасаннолар айтдим.

А. ШОМИРЗАЕВ.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ҒИЖДУВОН

«Халқобод» колхозида пахта йиғим-терими кун сайин авжига чиқмоқда. Айниқса пудратчи коллективлар мавсумни уюшқоқлик билан олиб бормоқдалар. Қаюм Раҳимов бошлиқ оила 30 гектар ердаги ҳосилни ҳаммадан илгари саранжомлади. Ҳар куни 3 процентдан ошириб дурдона тайёрланмоқда. Пудратчи оила аъзоларидан Гулчеҳра Раҳимова, Ҳосият Усмонова кунига 120—130 килограммдан оқ олтин тераяпти.

Р. ФАРМОНОВ.

ПАСТ ДАРҒОМ

«Ленинизм» колхозининг Ўрин Мардиев бошлиқ бригадаси аъзолари 110 гектар ерда ғўза ўстирдилар. Далаларда ҳосил чўғи баланд. Айни пайтда уни тез ва соз йиғиштириб олиш тадбирлари кўрилмоқда. Кўпмингкилограммчи теримчилар хирмонга барака киритмоқдалар. Ўринхон Тўйчиева, Норой Нормўминова, Шоҳсанам Қўчқорова, Мусаввар Раҳмонова каби чеварлар ҳар куни 150—160 килограммдан дурдона термоқдалар. Қабул пунктларига топширилаётган хом ашё биринчи сортга ўтаяпти.

М. ҚИЕМОВ.

ВОБКЕНТ

Беш йилликнинг учинчи йилида 116 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 37 центнердан оқ олтин йиғиштириб оламиз! — «Коммунизм» колхозининг Сулаймон Норов бошлиқ бригадаси заршунослари шундай шиор остида меҳнат қилмоқдалар. Аҳил коллектив шу кеча-кундузда йиғим-теримни уюшқоқлик билан ўтказаяпти. Дилрабо Ризаева, Раҳмат Маматов, Умрия Машрапова каби теримчилар кунига 140—160 килограммдан пахта териб хирмонга тўкмоқдалар.

Р. ҲАСАНОВ.

ДЕНОВ

Ленин орденли «Ҳазорбоғ» совхозида машина терими тобора қизитилмоқда. Очил Пўлатов бошқарувчилик қилаётган бўлимнинг Олим Раупов бошлиқ бригадасида иш авжида. Абдулла Ражабов ва Хурсанд Тўраев агрегатлар бункеридан ҳар куни 8 — 10 тоннадан хом ашё бўшатмоқдалар. Ҳар иккала суворий мавсумда 150 тоннадан хирмон уйишни кўзлаган. Совхоз бўйича 100 та зангори кема бешта терим-транспорт отрядига бирлаштирилиб, тўхтовсиз ишлатилаяпти. Механизаторлар давлатга топшириладиган 11.500 тонна оқ олтиннинг 10.400 тоннасини пўлат этаклардан тўкишни мўлжаллашмоқда.

Т. ШАРИПОВ.

ОЛТИАРИҚ

Раҳима Олимова, Гулсара Мирзакаримова, Роҳила Мамажонова — «Ўзбекистон» колхозининг моҳир теримчилари. Улар айни кезларда Ҳалима Мирзакаримова бошлиқ бригада далаларида жавлон уришаяпти. Йиғим-теримнинг дастлабки кунларидан илғорликни қўлдан бермаётган бу чеварлар ҳар куни 100—120 килограммдан дур теришмоқда. Бригада аҳли бу йил 79 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил олишга аҳд қилган.

А. НУРМАТОВ.

САМАРҚАНДНИНГ БИР КУНИ

«ҚАТТАҚЎРҒОН САХОВАТИ»

Шаҳардаги марказий хиёбон ва театр майдонида давом этаётган «Каттақўрғон ерининг саховати» кўргазма-ярмаркаси хизматидан меҳнаткашлар ғоят хурсанд бўлаяптилар. Расталар арзон ва сифатли мева, полиз, сабзавот маҳсулотларига тўла. Бу ерда райондаги барча колхоз ва совхозларнинг дўконлари бор.

Шуниси диққатга сазоворки, кўргазма-ярмарка асосан кечки соатларда ишлайди. Бу эса ишдан қайтаётганларга қулай. Шаҳарликлар сайлгоҳдаги павильонлар, чойхона хизматидан фойдаланишлари, очиқ саҳнадан таралаётган куй-қўшиқларни тинглаб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари мумкин.

А. ҲОШИМОВ.

ҚИТОБХОНЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Улуғбек номли колхознинг (Самарқанд райони) дала шийпонлари ва чорвачилик фермасида кўчма кутубхоналар ишлаб турибди. Уларнинг фонди қизиқарли ва ранг-баранг: КПСС XXVII съезди, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси материаллари, партия ва ҳукуматимизнинг муҳим ҳужжатлари, бадиий, илмий-оммабоп китоблар бор.

Зиё масканида адабий кечалар ва конференцияларни тайёрлашда жамоатчилик фаол қатнашаётгани диққатга сазовор.

КООПЕРАТИВ ҲАЙВОНОТ БОҒИ

Булунғур район маркази — Красногвардейск шаҳрида чоғроққина ҳайвонот боғи ишлай бошлади. Бу ерда товус, каклик, япон товуғи, ҳинд ўрдаги, австралия тўтиси каби паррандалар ўн хилдан зиёд. Ҳайвонот боғида ҳозирча элликка яқин турли-туман жониворлар намойиш этилмоқда. Бунга табиат жонкуяри Ришад Абдулин уйида асралаётган ноёб жониворлар асос бўлди.

«Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги» совхози қурилиш бригадаси ишчиси Р. Абдулин кўп йиллардан буён уйида ноёб қушлар ва бошқа ҳайвонларни авайлаб асраяпти. Унинг хонадонидаги жониворлар қўшнилар, жамоатчилик вакиллари орасида қизиқиш уйғотди. Уларнинг кооператив ҳайвонот боғи ташкил этиш юзасидан билдирган таклифлари Ришад акага маъқул бўлди. Тегишли бино ҳашар йўли билан қисқа муддатда қуриб битказилди.

СОВХОЗ ШИФОХОНАСИ

Оқдарё районида медицинанинг моддий базасини мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда. Яқинда «Оқдарё» совхозида юз ўринли замонавий шифохонанинг фойдаланишга топширилгани кўпчиликни мамнун этди. Унинг учала бўлими ҳам зарур ускуналар билан жиҳозланган. Алоҳида зарарсизлантириш хонаси, дори-дармонлар тайёрланадиган лаборатория бор.

Янги шифохонани совхоз қурилиш бригадаси бинокорлари қисқа муддатда барпо этдилар.

ИЖОДИЙ САФАР

Ҳамид Олимжон номидаги область драма театри коллективининг қишлоқларга ижодий сафар қилиши анъанага айланган. Санъаткорлар яқинда Советобод райони меҳнаткашларига хизмат кўрсатишди. «Жом», «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги», «Ленинчи чорвадор», «Москва», «Улус» совхозлари аҳолиси улар хизматидан баҳраманд бўлди.

ЯНГИ АНСАМБЛЬ

Паст Дарғом районидаги «Партия XXII съезди» колхозида фольклор ансамбли ташкил этилди. «Дилхирож» деб номланган бадиий коллектив аъзоларининг аксарияти турли соҳаларда ишлайдиган хотин-қизлардир. Уларнинг ижодий программасидан қадимий халқ термалари, лапарлар, қўшиқлар, рақслар кенг ўрин олган.

Этнографик ансамбль аъзоларининг биринчи концерти колхозчиларда катта таассурот қолдирди.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Ҳамза номли Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театри актрисаси Сора Эшонтўраева ҳақидаги «Бир юракнинг юз жасорати» номли китоб Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётида чоп этилмоқда. Қуйида шу асардан парчани эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Санъат МАҲМУДОВА

БИР ЮРАКНИНГ ЮЗ ЖАСОРАТИ

ҲУЖЖАТЛИ ҚИССАДАН ПАРЧА

Инсон агар ҳаддидан ошса
Лафзида ё амалларида
Ё қўрқмаса илоҳ ҳукмидан
Ёвуз тақдир насиб бўлғуси!

Инсон ўз қилмишларига ўзи масъулдир!

1970 йилларда Ҳамза номли театрда қўйилган юнон драматурги Софоклнинг «Шоҳ Эдип» трагедиясида худди шу ғоя илгари сурилган. Бу асарда мифология ва ҳаёт ҳақиқати узвийлигида инсон характери очиб берилади.

Файзли, кўркам зал ҳар доимгидай гавжум. Томошабинлар ҳали замон дарё тўлқинидек аста чайқалиб очилажак улуғвор пардага ҳаяжон, аллақандай чанқоқлик, буюк бир эътиқод билан назар ташлаб қўядилар, соатларига тез-тез қарайдилар.

Мен спектакль бошланишидан бир соат олдин келиб, актёрлар гримхонасига мўралайман. Бу ерда икки ярим минг йил илгариги муҳит ҳукмрон. Актёрлар қиёфасида жиддийлик. Ахир ҳозир саҳнада «уларнинг» курашчан ҳаёти бошланади. СССР халқ артисти Шукур Бурҳонов гримхонаси. Ўша хушчақчақ, кўзлари доим кулиб турадиган Шукур ака бошларига тож кийиб, салобатли шоҳ Эдип бўлиб, образ хаёли билан хўмрайиб ўтирибдилар.

Сора опанинг гримхонасига кириб бораман. Қаршимда Малика Иокаста. Юнон маликалари кийимидаги актрисани кўриб, алланечук бўларкансан. Сора опа бутунлай ўзгариб кетганди. Назаримда унинг бошидан оёғигача ҳамма томирларига Иокастанинг қони югурган. Сора опа менга бир жилмайиб қараб қўйгач, катта кўзгу қаршисида ўтирганча ишни давом эттира бошлади. У деярли барча ролларда ўзи грим қиларкан. Бу ҳам яхшигина ҳунар. Вақти келса биз, аёллар ўсма қўйишга эринамиз-а, актёрлар эса ҳар куни соатлар давомида худди рассом ёки ҳайкалтарошга ўхшаб ишлайдилар, ўзларининг юз-кўзларида янги-янги қиёфалар яратадилар.

Бу ҳам майли-я, пардама-парда улар «кексайиб», ё «яшариб» боришлари керак. Ҳар танаффусда томошабинлар театр залларида сайр этиб, ё дам олиб ўтирганларида актёрлар кўзгу қаршисида яна юзлариниям, «дилларини»ям ўзгартирадилар. Кейин саҳнада томошабинни ишонтириш, ҳаётни тўғри акс эттириш учун кулгилари келмаса ҳам куладилар, йиғлагилари келмаса ҳам йиғлайдилар, ўзлари соғ бўла туриб саҳнада қаттиқ «бетобланиб» азоб чекадилар, ё бетоб бўлсалар ҳам саҳнада соппа-соғ яшаб-курашадилар.

Бугун ҳам Сорахоним одатдагидек спектакль бошланишидан икки соат олдин келган. Икки соат эмас, у ўзининг Иокастаси ҳақида бугун эрталабданоқ ўйлай бошлаган. Кечгача руҳан тайёрланиб, ролнинг сўзларини бир қайта кўздан кечирган. Деталларни яна бир бор пишитган. Гарчи у спектаклнинг кейинги кўринишларида саҳнага чиқса ҳам, ҳозир тап-тайёр бўлиб ўтирибди.

— Ўзингизни қандай ҳис қилаяпсиз? — сўрадим санъаткордан.

У жилмайди ва маликаларга хос виқор билан:

— Ўзимни қаттиққўл домланинг ҳузурига имтиҳон топширгани кирадиған талабадай ҳис қилаяпман, — деди қўлларига қўша-қўша ёқут кўзли узуклар тақаркан.

— Ахир бу премьера эмас-ку, имтиҳондан ўтгансиз-ку!

— Имтиҳондан ҳар куни ўтамиз, Санъатхон. Ҳар куни! — Сора опанинг гримдан кейинги узун-узун киприклари пириллади. — Томошабиннинг талаби юксак, у жуда зийрак. Бир марта ортиқ нафас олганингни ҳам сезади.

— Сиз сўзда ҳеч адашганмисиз?

— Ҳа, бўлган, бир марта. Худди шу спектаклда. Ўша куни ухлолмай чиққанман. Томошабин не умид билан театрга келса-ю биз дудуқланиб ўтирсак яхшими?

— Ўша қанақа сўз эди?

— Ҳозир айтаман... Малика Иокаста канизаклар билан кўшкдан чиқиб келаркан:

Қулоқ сол, Фиванинг ҳукмдорлари,
Мушки анбар олиб, гултож кўтариб
Олимпга — худолар даргоҳи сари
Сафарга чиқмоқни ихтиёр этдим

деб монологини давом эттириши керак бўлганда, мен: «Қулоқ сол, Фиванинг ҳукмдорлари...» — дедиму кейинги сатрни унутиб қўйдим. Ўша куни мажлисга борганманми, ё нимадандир қаттиқ ранжиганманми... Аслида эса актёр саҳнага чиқдими, ҳеч қачон ўзининг шахсий кайфияти, дарди билан ҳисоблашмаслиги керак. Сира бундай бўлмаганди. Ёнимдаги қизлар, у ёқда эса суфлёр «мушк, мушк» дейишади, қани қулоғимга кирса! Мен асли суфлёрга ҳеч суянмайман. Орадан икки-уч секунд ўтгач, сўзни эшитиб давом этдим. Лекин қаттиқ хижолат тортдим. Йўқ, биз ҳеч қачон адашмаслигимиз, ҳушёр бўлишимиз керак. Сўзни яхши ёдлаб олиб, саҳнада ўзимизни ниҳоятда эркин тутишимиз шарт.

Аброр ака шундай иш тутардилар. Ҳамлетнинг сўзлари ёзилган дафтарни ўқийвериб, уни ниҳоятда эзғилаб, эскиртириб йиртиб юборгандилар. «Аброр ака-ей, ролниям сийқасини чиқарвордиз» десам, «Акаси, сўзни яхши ёдламасдан туриб саҳнага чиққан одам довдираб қолади. Бир қулоғи суфлёрда, бир қулоғи ёнидагиларда бўлиб, ўзиниям, шеригиниям довдиратади. Шунинг учун ролни пишиқ тайёрлаш керак», дердилар.

— Малика Иокаста роли сизга ёқадими?

— Ёқмаса ижро этишим қийин бўларди.

Қўнғироқ чалинди. Парда очилди. Ўз ҳаяжонлари билан зални тўлдириб ўтирган томошабинлар қани? Гўё залда ҳеч ким йўқдай — сукунат. Нигоҳлар саҳнада. Шундай дақиқаларда отахон театримиз, томошабин қалбидан чуқур жой олган академик театримиз, унинг ажойиб актёрлари билан фахрланиб кетасан киши.

Саҳнада Шоҳ Эдип пайдо бўлади. Салобатли, лекин юрагида дарди бор. Шукур Бурҳонов катта меҳнат ва изланишлар эвазига яратган бу образни ниҳоятда таъсирли, юксак маҳорат билан ижро этади.

Томошабинлар Шоҳ Эдипни қанчалар муҳаббатли нигоҳ билан кутиб олган бўлсалар, малика Иокастани ҳам худди шундай қаршилайдилар. Маликанинг шоҳона қадамлари, қаддини ғоз тутиб, одамга эмин-эркин қарашлари эътиборингни тортади.

Малика бир вақтлар фарзанд кўрганида ғойибдан келган «Ўғлинг катта бўлса отасини ўлдириб, сенга уйланади» деган шум башоратдан қўрқиб, она ўз чақалоғини — жигаргўшасини ўлимга маҳкум қилиб юборган эди. Хизматкорлар эса гўдакни ўлдиришга қўллари бормай, уни бир чўпонга бериб юборадилар. Чўпон эса бошқа бир мамлакатдаги кишиларга... Эдип улғайгач, ўзининг шум тақдири ҳақидаги гапдан воқиф бўлиб, бошқа мамлакат сари йўл олади. Қарангки, йўлдаги қалтис бир тасодиф туфайли йўловчи — яъни ўзининг асл отаси бўлмиш Лайнинг ўлимига (отаси эканини билмайди — С. М.) сабабчи бўлади. Фивага келгач, шоҳликка кўтарилади. Лайнинг беваси — Малика Иокастага уйланади. Ҳадемай Фивада вабо касали тарқалиб кетади. Экинлар қурийди. Болалар ўлик туғилади.

Шунда Аполлон тангрисидан:

Бу юрт тупроғида бир қонли доғ бор,
Ювиб ташлаш керак газак олмасдан.

дея нидо келади. Ниҳоят «бу қонли доғ сабабчиси шоҳнинг ўзи» экани маълум бўлади.

Хўш, Иокаста бу даҳшатли ҳақиқатдан хабар топгач таҳликага қандай тушмасин?

Сора опа бу образ табиатини ниҳоятда чуқур тушуниб узоқ меҳнат қиларкан, маликанинг даҳшатли ҳолатини қай тарзда ифодалаш ҳақида чуқур ўйлади. Йиғласинми, ё дод десинми, ё сўзсиз қотиб қолсинми? Ё бошини деворга уриб фарёд қилсинми? Нақадар аччиқ ва уятли даҳшат! У тақдирдан қочиб қутулмоқчи бўлиб, ўз фарзандини ўлимга маҳкум қилган эди-я. Тақдир эса уни қувалаб келиб жазолабди, қаттиқ жазолабди.

Ниҳоят Сора опа ўйлаб топди. Даҳшатли хабардан воқиф бўлгач у худди илон чаққандек тўлғаниб, ўкириб, талваса билан саҳнадан шундай чиқиб кетсинки, рўй берган воқеа даҳшати рўй-рост ошкор бўлсин!

Сора опа худди шундай қилди. У Эдипга:

— Э воҳки, бадбахтсан! Сўнгги сўзим шу. Энди мен умрбод сақлайман сукут... — дегач, — О... о... о... о... а... а... а... а...?! — деб ниҳоятда ўкинчли ҳайқирадики, унинг овозидаги тўлғоқни сўз билан ифодалаш қийин. Фақат театрга келиб «Шоҳ Эдип»ни томоша қилганда, Сора опанинг ҳайқириғидан юрагингиз қаттиқ ларзага келиб, кўзингиздан тирқираб ёш чиқиб кетгандагина бу образларнинг куч-қудратини чуқур ҳис қиласиз.

Сора опа алам ва даҳшат билан ўкирганда сиз: «Оҳ, роль ижро этганнинг юраги узилиб кетди-ку!» деб ачинасиз. Ўзни аямаслик, образ билан баб-баробар ўлиб-тирилиш Сорахонимга ва у билан кўп йиллар бирга ижод қилиб келган Шукур Бурҳоновга хос хислатлардан биридир.

Фақат шу спектаклда эмас, Сора опа ҳар гал саҳнага чиққанда худди Данькодек юрагини юлиб, томошабин кўз ўнгида машъала қилиб ёндиради, томошабинлар юрагига лаққа чўғ солади.

Мана, спектакль тугади. Ҳозиргина аччиқ воқеалар гирдобига ғарқ бўлиб, кўзларида ёш ила хўрсинаётган томошабинлар энди зални олқишларга кўмиб, ёрқин таассуротлар оғушида қарсак чалардилар.

Ҳар иккала буюк актёр, барча ижрочилар таъзим қилдилар. Лекин Сора Эшонтўраева саҳнанинг ўртасида эмас, бир чеккада туриб, тортинчоқлик билан эгиларкан, унинг камтаринлигидан дилим яйраб кетди. Ана, томошабинлар уларга гулдасталар ҳадя этдилар. Бу — улуғ санъаткорларимизнинг ҳалигина тортган азоблари эвазига ҳурмати изҳори эди.

* * *

Сора Эшонтўраева яратган роллар муваффақиятида бир сир, унинг ўзига хос ижодий лабораторияси бор, дейишади. Менимча, унинг лабораторияси саҳна ва истеъдод. Ҳа, шундай. Сўзларни пухта ёдлаб, яхши тайёргарлик кўрса бас, саҳнага чиқиши ё парда очилиши билан унинг илҳоми ер қаъридан отилиб чиққан чашмадек қайнаб тошади. У аввало асар тексти, монолог ва диалогларни чуқур ўзлаштириб, воқеанинг моҳиятини тушуниб, мағзини чақади. Қаҳрамоннинг характери, инсоний қиёфаси, хатти-ҳаракатларига оид хусусиятларни асар текстидан, сўнгра бошқа манбалардан, қолаверса ўз фантазиясидан излайди, уни хаёлида жонлантиради. Кейин қаҳрамоннинг ички дунёсига бутун борлиғи билан кириб кетади. Рус актрисаси В. Ф. Комиссаржевская айтганидек, у «инсон қалбини чизиб беради», у чизган қалб эгаси саҳнада яшайди, курашади.

Сора опа саҳнага чиққач, катта ақл-идроки, истеъдоди, маданиятининг юқорилиги, илҳомининг кучлилиги билан томошабинни сеҳрлаб олади. Унинг қаҳрамон характерига, ҳаяжонига мос жасоратли овозию гўзал ҳаракатларини ҳеч қандай лабораторияда олдиндан тайёрлаб бўлмайди. У саҳнага ярашиқли, саҳнада яшашни, меҳнат қилишни биладиган санъаткор. Саҳнада гоҳ гулдай очилиб, гоҳ қуёшдек ярқираб, гоҳ эса оловдек ёниб кетади. В. Ф. Комиссаржевская ҳам худди шунақа эди, ҳаётда артистга ўхшамасди. На кўринишидан, на қадди-қомату на ҳуснда, на кийинишда артистларга хос чирой, дабдаба кўзга ташланмасди. Фақат саҳнада у гўзал бўлиб кетарди. Образнинг қалбини ифода этганда худди ўша образга ўхшаб чиройли бўлиб кетарди. Овозидаги мусиқийлик томошабин дилини ром қилиб оларди. Қизиқ, Сора Эшонтўраевада ҳам худди шундай хислатлар бор. Бекорга москвалик санъаткорлар 1936 йилги декадада уни Комиссаржевскаяга ўхшатишмаган.

«Шошма, қуёш!» спектаклида Санобар Камолова ролидаги Сора опани кузатиб, ҳайратга тушаман. Қизиқ, артист жуда тез ўзгара олиш қобилиятига эга. Ҳозиргина кулиб, яшнаб, овози жаранглаб турган аёл нохуш хабарни эшитди-ю, қаттиқ изтиробдан ранги қув оқариб кетди. Кўзларини чуқур, аянчли мунг қоплади. Бутун борлиғини оғир юк босди. Энди унинг овози ҳам зўрға эшитилади. Бу ҳолатни кўрган томошабиннинг кўзидан тирқираб ёш чиқиб кетади. Ҳа, Сорахоним ҳали ўзи йиғламасдан томошабинни йиғлатади. Ҳолати, овози, сўзлари йиғлатади.

Хаёлдан учқур нима бор? Рўй берган воқеалар таъсирида Санобар Камолованинг тасаввурида ёшлиги жонланади. Ҳозиргина мотамсаро турган артистнинг кўзларида бахт, севинч жилвалари порлайди. Унинг жуда тез, ҳа, бир нафас ичида ўзгара олиш қобилиятига яна бир бор қойил қолмай иложинг йўқ.

Сора опа саҳнада экан, ҳеч қачон ўзини йўқотмайди. Ҳар сонияда ўзини таъқиб қилиб боради. Шуниси қизиқки, у образга бутунлай кириб кетгани, бутун вужуди ўша образ тақдиридан ёниб тургани билан унинг ақли сергак. Қаёққа қараяпти, қандай сўз айтаяпти, ҳолатларни қандай ифодалаяпти — ҳаммасини ўткир ақли, идроки билан қаттиққўл назоратчидек кузатиб, бошқариб боради. Энг нозик, ҳаяжонли дамларни таъсирли чиқаришга ҳаракат қилади.

Ҳар бир санъаткорда ҳам шундай яхши фазилатлар учрайвермайди. Бизнинг Сора опа мабодо ҳаётда Санобар Камолованинг ўрнида бўлган тақдирида ҳам худди шу раисадек яшаб, меҳнат қилиб курашган, худди унингдек юксак ирода билан иш тутган бўлур эди. Ёки ўша Дездемона («Отелло») ўрнида бўлса ҳам худди у каби севиб, севилиб, севгига содиқ қоларди. Худди у каби марҳаматли Отелло қўлида софлик йўлида ҳалок бўлишга тайёр турарди. Ёки «Алишер Навоий»даги Гулини олайлик. Сора опанинг ўзини ҳам шоира дейиш мумкин. Чунки унинг қалби нозик ҳис-туйғуларга бой, эҳтиросли. У шеъриятни жондилдан севади, шеърни тушунади, завқ олади. Шоирлар шеър ўқиганларида эшитса, худди ўзи ўқиётгандек юзлари товланиб, кўзлари чарақлаб кетади. У Гули ролини тайёрлаш жараёнида шоир Уйғун, академик ёзувчи Ойбек, бошқа навоийшунос олимлар билан шеър ҳақида, Гули хусусида суҳбатлашиб, ҳамкасбдек дўст бўлиб кетган.

Театр институтларида йиғлашни ҳам, кулишни ҳам ўргатадилар. Баъзи артистлар худди ўша усулда, яъни «тил учида» йиғлаб, «тил учида» куладилар. Сора опа эса йиғлаш керак бўлганда ростакамига, юраги эзилиб йиғлайди. Кўз ёшлари унинг онгидан, миясидан сизиб чиқади. Кулиш керакми, юрагининг акс садоси эшитилгандек бўлади. Суҳбатлашиб ўтириб Сора опага бирон ачинарли воқеани сўзлаб берсангиз борми, юзи-кўзи ўзгариб, кўз қорачиғлари чуқурлашиб худди йиғлаб юборгудек бир ҳолатга тушадики, ўша воқеага сиз унингдек ачина билмаганингизни ҳис этасиз.

Шунинг учун ҳам у саҳнага ҳаяжонсиз қадам қўяолмайди.

— Саҳна қутлуғ, табаррук кошона, — дейди у. — Санъаткор саҳнага қадам қўйдими, бас, қаршисида ўлтирган томошабин ҳаяжонга тушсин, севинсин, кулсин, йиғласин. Хуллас, яшашни ўргансин. Фикрлари уйғонсин. Тасаввури бойисин.

Ҳа, Сора опа ролларининг муваффақияти, сири саҳнага қўйган дадил, жасоратли қадамида, жаранглаган сўзида!

* * *

Сора Эшонтўраева саҳнада икки юзга яқин образ яратган бўлса, ҳар бирини алоҳида жасорат дегим келади. Деярли ҳаммасида у олижанобликни, бахтни, эркни, тинчликни куйлайди. У ўттиз йил давомида тўрт юз ўттиз саккиз марта Жамила бўлиб чиқди, вафо ва садоқатдан сўзлади. А. Н. Островскийнинг «Момақалдироқ» асарида икки юз марта Катерина қиёфасида зулм ва адолатсизликка нисбатан қатъий норозилик билдирди. «Жазоир — менинг Ватаним»да мустақилликка интилган Айни ролини юз марта ўйнаб, юракларга курашчан руҳ ҳадя қилди. К. Яшиннинг «Инқилоб тонги» асарида жасоратли она бўлиб, ўғлини мардликка, курашга чорлади. Нозим Ҳикматнинг «Туркия ҳақида ҳикоя»сидаги Хатча эса Сора Эшонтўраева ижросида жасур курашчига айланди.

Сора опа саҳнадагина эмас, ҳаётда ҳам тинчлик учун оташин курашчи, фаол жамоатчидир. СССР Тинчлик комитетининг аъзоси, СССР Тинчлик фонди Ўзбекистон бўлими раиси сифатида Копенгаген ва Венада ўтган, Москвада чақирилган халқаро конгрессларда иштирок этди, тинчликни ҳимоя қилаётган ўнлаб мамлакатларнинг вакиллари билан учрашди, улар билан дўст тутинди. Депутат сифатида эса одамларнинг кори-ҳолига ярали.

* * *

Сора опанинг Москва драма студиясини тамомлаб саҳнага чиққанига олтмиш йил тўлди. Олтмиш йилдан бери у роль ўйнайди. Олтмиш йилдан бери сўз ёдлайди. Олтмиш йилдан бери ранг-баранг образларнинг қийин, мураккаб, фожиали ҳаёти билан яшайди. Олтмиш йилдан бери халқ олқишини олади. Олтмиш йилдан бери Сорахоним санъатнинг, саҳнанинг эрка қизи бўлиб яшаяпти. Ҳамма вақт унинг қадамлари илдам, қадди-қомати тик, чеҳрасидан жозиба ёғилади.

ТЕЛЕВИЗОР ХИЗМАТДА

30 СЕНТЯБРЬ ЖУМА

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Етти қария ва бир қиз». Телевизион бадиий фильм («Мосфильм»).
10.20 Янгиликлар.
10.30 «Фидойи шахслар».
11.15 «Нега ва нима учун?». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Баскетбол. Эркаклар. Финал. Сеулдан кўрсатилади.
14.00 «Дон узра қўшиқлар». Ростов-Дондан кўрсатилади.
14.30 «Қишлоқ мактабининг анъаналари». Телевизион ҳужжатли фильм.
15.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Енгил атлетика. Теннис. Сеулдан кўрсатилади.
16.30 Янгиликлар.
16.40 Д. Брубек. Икки фортепьяно учун композиция.
16.50 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.35 Ўқитувчилар кунига. Очиқ эшиклар куни. Кўрсатувда СССР халқ таълими давлат комитетининг раиси Г. А. Ягодин иштирок этади.
18.35 «Дунё воқеалари».
18.55 «Телетомошабин ҳамроҳи».
19.30 «Интерсигнал».
20.00 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Стол тенниси. Сеулдан кўрсатилади.
21.00 «Время».
21.35 «Қайта қуриш прожектори».
21.50 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Дзюдо. Эркин кураш. Бадиий гимнастика. Сеулдан кўрсатилади.
01.00 «Дунё воқеалари».

● МТ II

8.40 Эрталабки гимнастика.
8.55 XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари. Байдарка ва каноэда эшкак эшиш. Енгил атлетика. Синхрон сузиш. Теннис. Сеулдан кўрсатилади.
15.00 Янгиликлар.
15.10 «Қадрдон ўтмиш» туркумидан ҳужжатли фильмлар.
15.40 Очиқ рояль. Ф. Шопеннинг вальслари ва ноктюрнлари.

* * *

18.35 Янгиликлар.
18.45 «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». Владимир шаҳрида савдони ташкил қилиш ҳақида.
19.15 «Россиянинг мусиқавий уйлари».
20.15 «Энг ёши». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Рус халқ қўшиқларини И. Акчарова куйлайди.
21.00 «Время».
21.35 «Қайта қуриш прожектори».
21.45 «Йўқ қилишга киришилсин». Бадиий фильм. 2-серия.
22.50 Янгиликлар.
22.55 «Қизил чиннигул». Сочида бўлиб ўтган ёшлар қўшиқлари халқаро фестивали ҳақида.

● ЎзТВ

15.00 «Евдокия». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
16.45 Болалар учун театр. «Зумрад шаҳар сеҳргари». Приморье театри Волков эртаги асосида саҳналаштирган мюзкл (рус.).
18.00 Янгиликлар.
18.15 «Дўстларимиз аренаси». Цирк программаси.
18.45 «Конфликт». Мультфильм.
18.50 ВЛКСМнинг 70 йиллигига. «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Комсомол ва қайта қуриш». Қўқон ёғ-мой комбинати ёшларининг иш тажрибаси ҳақида.
19.30 «Санъат олами». «Менинг ерим, менинг халқим» (рус.).
20.00 «Ахборот» (рус.).
20.20 «Шеърий дафтар сатрлари».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Хуш келибсиз!». Телефильм.
21.00 Москва. «Время».
21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
21.45 Долзарб интервью.
22.20 «Музикали учрашувлар». Тошкент область Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхози меҳнаткашларининг Ўзбекистон Давлат телерадиоси халқ чолғу оркестри билан учрашуви.
23.30 «Мерос». СССР халқ артисти Р. Ҳамроев ижоди ҳақида.
00.30 Кўрсатувлар программаси.

●

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05 «Олмазор». Бадиий фильм («Арманфильм»).
20.30 «Ишонч меридиани». Биродарлашган шаҳарлар билан алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш ҳақида (рус.).

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

21.00 Москва. «Время».
21.35 Москва. «Қайта қуриш прожектори».
21.45 «Тиканли экран». Сабзавот тайёрлаш ва унинг савдоси бўйича телерейд.
22.25 «Борис Годунов». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (рус.).

ХАТ ТАҲРИРСИЗ БОСИЛМОҚДА

ЖУРНАЛИСТ МАКТАБДА ИШЛАШИ МУМКИНМИ?

Касбим журналист. Тошкент давлат университетини битирганман. Бир неча йил район газеталари редакцияларида мухбир бўлиб ишладим. Халқ депутатлари Косон район Совети ижроия комитети умумий бўлимининг мудири вазифасида фаолият кўрсатдим. Редакцияда иш бўлмаганлиги ва соғлиғимнинг мазаси йўқлиги сабабли мактабга ўқитувчи бўлиб ўтдим. Ўқувчиларга она тили ва адабиётдан дарс бераётганимга уч йил бўлди. Икки йилдирки, тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосариман. Коллектив ишонч билдириб, шу вазифага сайлади.

Мактабда чиқадиган «Қармоқ» сатирик деворий газетасининг, мактаб радиоузелининг редакториман. «Ёш атеистлар» клубининг раҳбари ва шу номдаги деворий газета редакторлиги зиммамга юклатилган. Умуман, ўзимга топширилган ишни сидқидил бажариб, ёш авлодга таълим-тарбия беришда билим ва тажрибамни, куч-ғайратимни аямай ишлашга интилаяпман. Қолаверса, ўқитувчилик менга жуда ёқади, болалар билан ишлашни яхши кўраман. Аммо баъзи ўртоқлар томонидан «мутахассис эмас» деган гапларни эшитишга тўғри келади. Мактаб директорининг таъқиби туфайли бошқа мактабга ишга ўтишга мажбур бўлдим. Ҳозирги қайта қуриш даврида ўқитувчи ишининг натижасига, унинг қобилиятига, салоҳиятига, билимига, маҳорати ҳамда тажрибасига қараб баҳо бериш мақсадга мувофиқ бўлмасмикин? Ўзи педагог дипломига эга бўла туриб на методик билими, на маҳорати билан ҳеч кимга фойда келтирмайдиган ўқитувчилар ҳам оз эмас-ку! Бунинг устига журналист ҳам тил билан иш кўради, йўналиши жиҳатидан филологияга яқин. Бундан ташқари мен район газетасида ўз шеър ва мақолаларим билан мунтазам қатнашиб тураман. Олий маълумотли журналист ўрта мактабда тил ва адабиётдан ёки оилавий ҳаёт этикаси ва психологияси курсидан дарс ўтиши учун ҳуқуқ бериладими? Умуман журналист мактабда қайси вазифаларда ишлаши мумкин?

Мактаб таълимини ислоҳот талаблари даражасига кўтариш, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашни яхшилаш энг долзарб масала бўлиб, у кўпгина муаммоларни дадиллик билан ҳал этишни тақозо этмоқда.

Ҳурматли муҳаррир! Шу мактубимга қисқача жавоб йўлласангиз деб, салом билан:

Элбой ТУРСУНОВ.

РЕДАКЦИЯДАН: Ҳурматли Элбой Турсунов! Ёшлар тарбияси, ўқитувчи масъулияти ҳақида куюнчаклик билан билдирган фикр-мулоҳазаларингиз бизни қувонтирди. Бу соҳадаги ишларингизда муваффақият тилаймиз. Мактабда ишлашга эса ҳаққингиз бор. Ахир педагоглик дипломига эга бўлганлар матбуотда ишлаётган бир пайтда нега энди журналист муаллимликка лойиқ топилмас экан? Ўйлаймизки, бунда сизга эътироз билдиришмайди. Сизнинг масалангизни Қашқадарё область халқ маорифи бўлими ижобий ҳал этишига ишончимиз комил.

УТТИЗ ИККИ ЙИЛДАН СЎНГ

Ёзги XXIV олимпиада ўйинларида волейбол, футбол, баскетбол, гандбол ва сув тўпи бўйича мусобақалар ҳал қилувчи босқичга кирди. Спортнинг бу турларида командалар группаларга бўлиниб баҳслашдилар. Эндиликда улар саралаш учрашувларини ниҳоялаб, чорак ва ярим финал матчларини ўтказишаяпти. Чунончи, куни кеча футболчиларимиз билан Италия терма командаси ўртасида ана шундай беллашув бўлиб ўтди. Биринчи бўлимда кучлар тенг келиб, таблодаги 0:0 ҳисоби 45 минут давомида ўзгармади.

Учрашувнинг иккинчи қисми қизиқарли ўтди. Гоҳ у, гоҳ бу дарвоза олдида хавфли вазиятлар кўп содир бўлди. Дастлаб Италия футболчиларининг омади келди. Улар 50-минутда ҳисобни очдилар. Шундан кейин ташаббус совет командаси қўлига ўтди. Мамлакатимизнинг чипор тўп усталари майдонда фаол ҳаракат қилиб, рақибларини оғир вазиятларга солиб қўйдилар. Ана шундай ҳужумлардан бирида командамизнинг моҳир тўпурари Игорь Добровольский ўзини кўрсатди. У 78-минутда жавоб тўпини киритиб, ҳисобни тенглаштирди. Бу унинг олимпиада ўйинларидаги тўртинчи тўпидир.

Асосий вақт 1:1 ҳисобида тугади. Шундан кейин командалар яна ўттиз минут ўйнадилар. 92-минутда Нарбековас, 106-минутда эса Михайличенко дарвозани аниқ нишонга олиб, ҳисобни 3:1га етказдилар. Италия футболчилари бунга фақат бир тўп билан жавоб бера олишди.

Шу тариқа мамлакатимиз терма командаси ўттиз икки йилдан сўнг яна финалга чиқди. Бразилия — ГФР матчи ҳам асосий вақтда дуранг бўлди — 1:1. Шундан кейин берилган 30 минут ҳам самарасиз тугади. Натижада ўн бир метрдан жарима тўпларини белгилашга тўғри келди. Уларни бехато бажарган Бразилия футболчилари энди финалда СССР терма командаси билан учрашадилар.

Сешанба куни олимпиада ўйинларида оғир атлетика, велопойга, эркаклар ўртасида сувга сакраш, чавандозлик, қиличбозлик, дзюдо, елкан спортида мусобақалар давом эттирилиб, ғолиблар аниқланди. Полвонларимиздан Юрий Захаревич 110 килограммли вазн тоифасида ўзига тенг келадиган тош кўтарувчи йўқ эканлигини яна бир бор исботлади. Шу кунгача 38 марта жаҳон рекорди ўрнатиб, ер юзида уч бор, Европада беш бор энг кучли деб танилган Захаревич бу сафар ҳам олимпиада чемпиони бўлди.

Сешанба куни мусобақалардан сўнг мамлакатимиз спортчилари жамғармасидаги медаллар сони 80 тага етди. Уларнинг 35 таси олтин, 17 таси кумуш, 28 таси бронзадир.

ЧЕМПИОН ОЛДИНГА ЧИҚДИ

Телави шаҳарчасида Грузиянинг икки шахматчиси Майя Чибурданидзе билан Нана Иоселиани ўртасида жаҳон биринчилиги учун матч давом этаяпти. Биринчи партияда томонлар қизғин курашдан сўнг дурангга рози бўлишди. Иккинчи партия эса толе соҳибаси Чибурданидзенинг ғалабаси билан тугади.

Куни кеча улар учинчи бор куч синашишди. 40 юришдан сўнг бу партияда битимга имзо чекилди. Шундай қилиб, жаҳон чемпиони 2:1 ҳиобида олдинда бормоқда.

Редактор А. Ғ. МУХТОРОВ.

Р — 11968. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2106. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12